

TUNUS PAZAR BİLGİLERİ

T.C.
Ticaret Bakanlığı
Uluslararası Anlaşmalar ve Avrupa Birliği
Genel Müdürlüğü

İçindekiler

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI	3
2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ	13
3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER	19
4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER.....	26
5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER	30

1. DIŞ TİCARET POLİTİKASI VE UYGULAMALARI

Dış Ticaret Politikası (İthalat Rejimi, İhracat Rejimi)

Tunus'un dış ticaret işlemleri, ithalatı ve ihracatı serbest ürünler, serbest rejimin dışında kalan ürünler ve dış ticareti izne tabii ürünlere göre deęiŐiklik göstermektedir.

a) İthalatı ve ihracatı serbest ürünler için;

- İthalat, yetkili bir aracı banka ile proforma fatura bazında gerçekleştirilir.
- İhracat, 200 Tunus dinarı üzeri ödemeli kesin satış amaçlı ihracat olmak koşuluyla, onaylı bir aracı bankaya ibraz edilmesi gereken bir nihai fatura kapsamında gerçekleştirilir.

b) İthalatı ve ihracatı serbest rejimin dışında kalan ürünler için;

- Tunus Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı tarafından verilen ithalat/ihracat izni kapsamında yapılır.
- İthalat/ihracat talepleri, Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı'na ileten onaylı bir aracı kurum ile T.T.N (Tunisie Trade Net) ağı üzerinden elektronik olarak yapılır.
- İlgili teknik dairenin incelemesi ve görüşünden sonra Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı kararını bildirir ve başvurunun yetkili aracı deposuna elektronik ortamda iletilir. Yetkili aracı, talebi üzerine yapılan işlemi ithalatçı/ihracatçıya bildirir.

İthalat işlemleri:

Tunus'ta ithalat işlemlerine ilişkin temel baŐlıklı aşağıda listelenmiŐ ve devamında bunlarla ilgili aŐıklamalar sunulmuştur.

- İlk Hazırlıklar (Formalités préliminaires)
- Dış Ticaret Belgesi için Hesap (Domiciliation bancaire du TCE)
- Teknik Kontrol (Contrôle technique):
- Gemi gelmeden önce yapılması gereken işlemler (Formalités avant l'arrivée du navire)
- Gümrükleme işlemleri (Formalités de dédouanement)
- Malın çekilmesi (Enlèvement de la marchandise)
- Ödeme (Règlement financier)

Ayrıntılı bilgi için Dış Ticaret Prosedürleri El Kitabının (<https://pce.tn/manuel-procedures-du-commerce-exterieur/>) adresinde incelenmesinde fayda görülmektedir.

Tunus'ta ithalatta ön kontrol uygulaması:

Tunus Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı, Sanayi Maden ve Enerji Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı, ortak bir bildirme yayınlayarak ithal ürünlerin kalitesinin sağlanması ve tüketicinin korunması amacıyla bazı ürünlerin ithalat iŐlemlerinde ön kontrol sistemi uygulamasına geçildiğini duyurmuştur.

Buna göre, ekte yer alan ürünlerin doğrudan ihraç ülkesindeki üretim tesisinden ithal etme zorunluluğu bulunmaktadır. Söz konusu düzenleme 17 Ekim 2022 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu kapsamda, ithal edilecek ürünlerin niteliğine göre aşağıdaki kamu kurumlarının yetkili mercilerine onaylı faturanın sunulması gerekmektedir.

- Ticaret ve İhracat Geliştirme Bakanlığı (EK: Liste 1)
- Sanayi, Maden ve Enerji Bakanlığı (EK: Liste 2)
- Gıda Ürünleri Sıhhi Güvenliği Kurumu (EK: Liste 3)
- Diğer taraftan, onay işlemleri için ithalatçının aşağıdaki belgelerden oluşan dosyayı ilgili kuruma ibraz etmesi gerekmektedir:
 - Üretici tarafından düzenlenen fatura,
 - İhracatın yapıldığı ülkedeki resmi bir kuruluş tarafından fabrikanın yasal durumunu ve faaliyet iznini gösteren belge,
 - Fabrikanın kalite kontrol sistemini benimsediğini gösterir belge,
 - İthal edilecek ürünlerin kategorilerini gösteren liste,
 - Ürünün ticari markasının adı ve sahibinin izniyle üretilecek markanın adı,
 - İthal edilecek ürünler için etiket modeli,
 - İhracatçı ülkenin resmi kurumu tarafından verilen serbest satış belgesi,
 - Ürünlerin kalitesinin yürürlükteki şartnamelere uygun olduğunu kanıtlayan belge ve raporlar.

Yetkili kurumlar, ürünün kalitesini ve güvenliğini doğrulamaya yardımcı olabilecek ek belge talebinde bulunabilecektir. Ayrıca yetkili merciler, ithal edilecek üründen muayene için numune talep edebilecektir.

Bu hükümlerden muafiyet aşağıdaki durumları kapsamaktadır:

- Devlet, kamu kuruluşlarından ve yerel makamlardan yapılan ithalatlar,
- Sanayi, hizmet ve zanaat sektörleri için hammadde, yarı mamul ithalatı,
- Endüstriyel faaliyet için gerekli hammadde ve yarı mamul ürünler, ekipman, yedek parçalar,
- Yenilenebilir enerji üretim projelerine yönelik ekipman,
- Ödemesiz veya döviz transferi olmadan yapılan ithalat,
- Vergi avantajı olan ithalatlar (elçilik ve benzer kuruluşlar tarafından yapılan ithalatlar, gurbetçilerin proje lansmanı kapsamında yaptığı ithalatlar),
- 29 Ağustos 1994 tarihinde düzenlenen 1994 tarihli 1743 sayılı kanuna göre dış ticaret usullerinden muaf tutulan ithalatlar,
- Posta kargoları

Kaynak: (https://cdn2.webmanagercenter.com/wmc/wp-content/uploads/2022/10/Importations_Restrictions_17102022.pdf)

Ticaret Politikası Önemleri: Tunus 1995 yılından bu yana Dünya Ticaret Örgütü üyesi olup halihazırda damping ve sübvansiyona karşı şimdiki kadar hiçbir önlem bulunmadığı, çalışmaların soruşturma aşamasında kaldığı belirtilmiştir.

İthalat Koruma Önlemleri: İthalat koruma önlemleri, Ulusal Dış Ticaret Konseyi'nin görüşü alınarak Ticaret ve İhracat Geliştirme Bakanlığı tarafından alınır. Bu önlemler, gümrük vergilerinin artırılması veya niceliksel kısıtlama ya da tarife kotası uygulanmasından ibarettir. Söz konusu önlemler, benzer veya doğrudan rakip bir ürünü yerel olarak üreten bir ulusal üretim koluna ciddi zarar veren veya ciddi zarar tehdidi oluşturan belirli bir ürünün ithalatındaki büyük artışa istisnai ve acil bir şekilde müdahale edilmesi amaçlanmaktadır.

Koruma önlemleri alabilmek için aşağıdaki koşulların yerine getirilmesi zorunludur.

- 1- Benzer veya doğrudan rakip bir ürünün büyük miktarda ithal edildiğinin tespit edilmesi
- 2- İlgili üretim sektörünün ciddi bir zarara uğradığının veya ciddi bir zarar tehdidi altında olduğunun kanıtlanması
- 3- İthalat artışıyla ilgili üretim sektörünün durumu arasında nedensel bir bağlantının varlığı
- 4- Bir soruşturma yürütmek ve yukarıdaki koşulları doğrulayan yeterli kanıtlar elde edildikten sonra soruşturmayı sonuçlandırmak.

Sübvansiyonlar ve dengeleme önlemleri: Sübvansiyon ihracatçı ülkenin kamu otoriteleri tarafından yabancı bir ihracatçıya, genel olarak geçerli ticari standartlara ve normal piyasa koşullarına kıyasla ölçülebilir bir avantaj sağlayan mali katkı şeklinde bir avantaj sağlanmasıdır.

Kaynak: Tunus Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı Dış Ticaret Portalı: <https://pce.tn/les-mesures-de-sauvegarde-a-limportation/>

Gümrük Vergileri

Tunus'un ithalatta uyguladığı gümrük prosedürlerine ilişkin bilgilere Tunus Gümrük İdaresi'nin (https://www.douane.gov.tn/tarifweb2025/#bas_de_page) internet sitesinden ulaşmak ve GTİP bazında arama yapmak mümkündür.

Türkiye ile Tunus Arasında Serbest Ticaret Alanı Tesis Eden Ortaklık Anlaşması, 25 Kasım 2004'te imzalanmıştır. Anlaşma'nın onaylandığına ilişkin Bakanlar Kurulu Kararı, 10 Mayıs 2005 tarih ve 25811 sayılı Resmî Gazetede yayınlanmıştır. Anlaşma, 1 Temmuz 2005 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Türkiye, Tunus menşeli sanayi ürünleri için uygulanan gümrük vergilerini Anlaşmanın yürürlüğe girmesi ile birlikte kaldırmıştır.

Mevcut durumda, Türkiye-Tunus Serbest Ticaret Anlaşması gereği, 25.-97. fasıllar kapsamı sanayi ürünleri ithalatı (dokunmuş halı ve yer kaplamaları, el işi danteller, el örgüsü duvar halıları, yer bezleri, bulaşık bezleri ve kullanılmış giyim eşyası hariç) gümrük vergisinden muaftır. Ancak, 2018-2023 yıllarında da görülen uygulamayla paralel şekilde, menfi dış ticaret dengesi gerekçesi ile Tunus tarafından ithalatta uygulamaya konulan ilave önlemler mevcuttur. Bu önlemlerin, 1 Ocak 2024 tarihinden itibaren üç yıllık bir süre için komite kararında belirtilen 6'lı GTİP bazında 277 farklı sanayi ürünü grubuna yönelik Türk menşeli ürünlere istisnai olarak uygulanması öngörülmektedir. Üç yıllık sürenin bitiminden sonra bu gümrük vergilerinin, rejimin yürürlüğe girdiği dördüncü yıldan itibaren iki yıl boyunca eşit parçalar halinde kademeli olarak kaldırılması öngörülmektedir.

Diğer taraftan, ilave gümrük vergisi uygulanan ürünlerle ilgili gümrük vergisi bilgileri Tunuslu makamların elektronik kaynaklarında güncel olarak yer almayabilir. Bu nedenle; en doğru bilgi için 11 haneli GTİP koduyla Tunus'ta yerleşik gümrük müşavirliği hizmeti veren firmaların kullandığı SINDA sisteminde (<https://www.douane.gov.tn/sinda>) vergilerin son durumunun kontrol edilmesi gerekmektedir. Söz konusu STA kapsamında Türk menşeli sanayi ürünleri için uygulanan gümrük vergisi imtiyazının geçerli olabilmesi için EUR 1 belgesi düzenlenmesi gerekmektedir.

Dünya Ticaret Örgütü üyesi olan Tunus'un ülkemiz dışında birçok ülke ve ülke grubuyla serbest ticaret anlaşmaları bulunmaktadır. Bunlar, Avrupa Birliği ile Serbest Ticaret Anlaşması, Mısır,

Ürdün ve Fas ile Agadir Serbest Ticaret Anlaşması, Avrupa Serbest Ticaret Birliği (EFTA) ile Serbest Ticaret Anlaşması, Arap Ligi Ülkeleri ile Serbest Ticaret Anlaşması (GAFTA)'dır.

Tunus'un AB ile 17 Temmuz 1995 yılında imzalanan ve 1 Mart 1998 tarihinde yürürlüğe giren Ortaklık Anlaşması ile oluşturulan serbest ticaret alanı bulunmaktadır. Anlaşma kapsamında, 1 Ocak 2008 itibariyle tüm sanayi ürünleri gümrük vergisinden muaf olmuştur.

Tunus'un Doğu ve Güney Afrika Ortak Pazarı (COMESA) üyeliği bulunmaktadır. Anlaşma 18 Temmuz 2018 tarihinde imzalanmış ve 20 Haziran 2019 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Bu çerçevede, 1 Ocak 2020 itibariyle COMESA üyesi ülkelerden ithal edilen tüm sana ve tarım ürünleri, balıkçılık ve el sanatları ürünleri karşılıklılık ilkesi kapsamında gümrük vergisi ve eşdeğeri harç ve diğer ücretlerden tamamen muaftır. Öte yandan, Eritre, Etiyopya, Esvatini, Kongo Demokratik Cumhuriyeti ve Uganda'dan ithal edilen mallar için kısmi indirim uygulanacaktır.

Ayrıca, Tunus'un Fas, Ürdün, Mısır, Libya, Kuveyt, Cezayir, Moritanya, Filistin, Suriye, Sudan, Senegal, İran ile ikili anlaşmaları bulunmaktadır.

Afrika Kıtasal Serbest Ticaret Anlaşması (ZLECAF- <https://africatradeagreements.tn/fr/zlecaf/>) anlaşmasını 21 Mart 2018 tarihinde imzalayan Tunus, hükümlerinin uygulanması için gerekli yasal prosedürler ve teknik şartların 6 Nisan 2023 tarihinde tamamlandığı duyurmuştur.

Kaynak: Tunus Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı - Dış Ticaret Portalı – (<https://pce.tn/accord-de-creation-de-la-zone-de-libre-echange-continentale-africaine-zlecaf/>)

İç Vergiler ve Oranları

Tunus'taki vergi oranları ve mevzuatına dair bilgiler aşağıda sunulmaktadır.

Tunus'ta standart KDV oranı %19 olup bu oran bazı gıda ürünleri, okul malzemeleri, balıkçılık ve tarım ürünleri gibi birkaç istisna dışında geçerlidir.

2025 Bütçe Kanunu kapsamında hâlihazırda, evsel kullanıma yönelik düşük voltajlı elektrik satışları %13, yüksek voltajlı elektrik satışları ise %19 oranında KDV'ye tabidir. Ancak aylık 300 kilovat saati aşan tüketiciler %13 KDV geçerlidir.

Değeri 400.000 dinara kadar olan gayrimenkuller %7'lik indirimli KDV oranına tabidir. Bu önlemin amacı konutları daha uygun fiyatlı hale getirmek ve yükselen emlak fiyatlarıyla mücadele etmektir.

Kişisel Gelir Vergisi:

Ocak 2025'ten itibaren geçerli Kişisel Gelir Vergisi (IRPP*) vergi dilimleri aşağıdaki tabloda yer almaktadır.

Gelir Dilimleri	Oran	Azami etkili oran
0 ila 5.000 dinar	% 0	% 0

5.000 ila 10.000 dinar	% 15	% 7,50
10.000 ila 20.000 dinar	% 25	% 16,25
20.000 ila 30.000 dinar	% 30	% 20,83
30.000 ila 40.000 dinar	% 33	% 23,88
40.000 ila 50.000 dinar	% 36	% 26,30
50.000 ila 70.000 dinar	% 38	% 29,64
70.000 dinar üzeri	% 40	-

**IRPP (Kişisel Gelir Vergisi - Impot sur le Revenu des Personnes Physiques) - Açıklama: Azami etkili oran, aralığın sonunda geçerli olan toplam oranı ifade eder. Bu oran, her bir dilim için ayrı ayrı hesaplama yapma zorunluluğunu ortadan kaldırarak işlemleri kolaylaştırmak için sunulmuştur. Örneğin, eğer vergilendirilebilir gelir 45.000 dinar ise vergi tutarı, 40.000 * %23,88 + 5.000 * %36 şeklinde hesaplanmaktadır.*

Kurumlar Vergisi:

Tunus'ta kurumlar vergisi tablosu:				
Oran	%10	%20	%35	%40
Faaliyet/ Sektör	- Tarım - Balıkçılık - Bölgesel Kalkınma - Çevre Kirliliği ile Mücadele faaliyetleri - El Sanatları	- %10, %35 ve %40 vergi dilimine tabii olmayan faaliyetler	- Telekomünikasyon - Yatırım şirketleri - Tahsilat şirketleri - Enerji - Süpermarketler - Araba bayileri - Franchise işletmeler	- Finans şirketleri - Sigorta ve reasürans kuruluşları

2026 Finans Kanunu kapsamında, 25 Aralık 2025 tarihinde Tunus Resmî Gazetesi'nin 148. sayısında yayımlanan düzenlemelere konu bazı vergisel önlemler aşağıda açıklanmıştır.

Servet Vergisi (Impots sur la Fortune -ISF):

Yeni düzenlemeye göre net varlık değeri en az 3 milyon Tunus dinarı olan servetler yıllık servet vergisi kapsamına alınmaktadır. 2026 Finans Yasası doğrultusunda, Tunus'ta 1 Ocak 2026 itibarıyla devreye giren bu vergi, gerçek kişilerin 3 milyon Tunus dinarını aşan gayrimenkul ve menkul varlıklarından alınacaktır. Vergilendirme oranı %0,5 (%3-5 milyon dinar için) veya %1 (%5 milyon dinar üzeri) olarak belirlenmiştir. Ayrıca, ana konut gibi bazı önemli varlıklar vergiden muaf tutulmuştur.

- Zeytinyağı şişeleme faaliyetlerine destek: Yerel üretim zeytinyağının şişelenmesi için gerekli girdiler gümrük vergisinden muaf tutulacak ve KDV ödemesi ertelenecektir. Bu haktan yararlanmak isteyenlerin, Sanayi Bakanlığı tarafından onaylanmış yıllık bir programa sahip olmaları gerekmektedir.
- Gafsa Fosfat Şirketi'ne destek: Gafsa Fosfat Şirketi'nin faaliyetlerini ve taşımacılığını desteklemek amacıyla gerekli ekipman, malzeme, hammadde ve araçlar ithalat gümrük vergisinden ve KDV'den muaf tutulacaktır.

- Lityum pil üretimi için gerekli girdilere vergi indirimi: Lityum pil üretiminde kullanılan ve yerel olarak temin edilemeyen girdilere gümrük vergisi uygulanmayacak. Aynı zamanda bu ürünler %7'ye indirilmiş bir KDV oranıyla vergilendirilecektir.
- Şarj edilebilir hibrit araçlara ve şarj istasyonlarına vergi indirimi:
- Hem içten yanmalı motor hem de şarj edilebilir elektrik motoru ile donatılmış binek ve çok amaçlı ticari araçlar tüketim vergisinden muaf tutulur.
- Bu araçlar, elektrikli araçlar için halihazırda öngörülen KDV muafiyet hükümlerine eklenir.
- On kişiden fazla yolcu taşıyan araçlar ve şarj edilebilir hibrit çok amaçlı ticari araçlar için gümrük vergisi oranı %0'a indirilir.
- Sinema ve Görsel-İşitsel Sektörüne Yatırım Teşvik Fonu'nun Kurulması: Sinema ve görsel-ışitsel sektörünü desteklemek amacıyla, çeşitli vergiler (internet hizmetleri, dijital ortamlar, görsel-ışitsel reklamcılık, sinema biletleri vb.) ve bütçe ödenekleriyle finanse edilen özel bir fon kurulur. Fon özellikle aşağıdakileri finanse eder:
 - Sinema salonlarının yenilenmesi, stüdyoların kurulması ve teknik endüstrilerin geliştirilmesi;
 - Prodüksiyon, ortak yapım, eğitim, festivaller ve arşivlerin korunmasına yönelik hibeler;
 - Sektördeki işletmeler için yıllık kaynakların %50'si oranında banka kredisi garanti mekanizmaları.

Kaynak: Tunus Vergi İdaresi portalı : <https://jibaya.tn/> - <https://jibaya.tn/docs/code-de-lirpp-et-is-2026/>

Ürün Standartları ile ilgili Uygulamalar

Tunus'ta standartlar ve belgelendirme konularından sorumlu kuruluş, Tunus Sanayi, Madenler ve Enerji Bakanlığına bağlı Standardizasyon ve Fikri Mülkiyet Ulusal Enstitüsü (INNORPI) olarak belirlenmiştir. INNORPI, aynı zamanda Ticarete Teknik Engeller (TBT) Anlaşması kapsamında ulusal temas noktası görevini üstlenmektedir. Link: <http://www.innorpi.tn/fr/innorpi-point-national-dinformation-sur-les-obstacles-techniques-au-commerce>

Teknik düzenlemeler, ürün güvenliği ve güvenilirliği konularında ithalat denetimleri ile piyasa gözetimi ve denetimini yürütmekten sorumlu kurum, Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığıdır (Ministère du Commerce et du Développement des Exportations - Direction Générale de la Qualité et de la Protection du Consommateur - DQPC)

Akreditasyondan Sorumlu Kurum ise Tunus Ulusal Akreditasyon Konseyi'dir (Conseil National d'Accréditation – TUNAC <https://www.tunac.tn>)

Standardizasyon çerçevesinde, 31 Aralık 2018 itibarıyla INNORPI (Tunus Standartlar ve Mülkiyet Hakları Ulusal Enstitüsü) kayıtlarında toplam 17.719 Tunus standardı bulunmaktadır. Bu standartlar türlerine göre şu şekilde sınıflandırılmıştır:

ISO: Uluslararası Standartlar Teşkilatı

OIML: Uluslararası Yasal Metroloji Organizasyonu (Organisation Internationale de Métrologie Légale)

CODEX: Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Gıda Kodeksi

EN: Avrupa Standartlar Komitesi (Comité Européen de Normalisation)

CEI: Uluslararası Elektroteknik Komisyonu(Commission Electrotechnique Internationale)
NF: Fransız Standartları (Normes Françaises)

Bunların yanı sıra, helal standartlar da ayrı bir öneme sahiptir. Helal medikal turizm ve diğer sektörler için geliştirilen standartlardan bazıları şunlardır: NT 124.60, SMIC1 (12466), SMIC2 (12467), SMIC3 (12468) ve 17680. Önemli bir gelişme olarak, 3 Aralık 2019 tarihinden itibaren Tunus helal ürünleri, Malezya Helal Portalı JAKIM tarafından resmen tanınmaktadır.

Ayrıca Tunus, İslam Kalkınma Örgütü üyesi olup, SMIIC bünyesinde de temsil edilmektedir. Dolayısıyla, dış ticaret ve ekonomi olarak dışa açık bir ülkedir ve dünyadaki ürün güvenliği, standardizasyon, akreditasyon, kalite ve teknik engellerle ilgili çokuluslu çeşitli çalışmalarını yakından takip etmektedir. Bu kapsamda, TSE, TPE, TÜRKAK başta olmak üzere ülkemiz kurum ve kuruluşlarıyla da yakın ilişkiler içindedir.

Test Etme, Muayene ve Belgelendirme

- İthalatı ve İhracatı Serbest Ürünler:

İthalat işlemi onaylı bir banka aracılığıyla proforma fatura bazında yapılmaktadır. İhracat işlemi, 200 Tunus dinarından daha yüksek bir tutar olması halinde, onaylı bir banka nezdinde kaydedilen fatura kapsamında yapılmaktadır.

- İthalatı ve İhracatı Serbest Olmayan Ürünler:

İthalat/İhracat işlemi Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığı tarafından verilen yetki kapsamında yapılmaktadır. İthalat/İhracat talepleri T.T.N. ağı üzerinden onaylı aracılar tarafından elektronik ortamda Ticaret ve İhracatı Geliştirme Bakanlığına iletilmektedir. İlgili teknik birim tarafından yapılan inceleme ve görüş kapsamında Ticaret Bakanlığı kararını elektronik ortamda onaylı araçlara iletmektedir. Bu çerçevede, onaylı aracı ithalatçı/ihracatçı firmayı talebi ile ilgili bilgilendirmektedir. Olumlu dönüş yapılması halinde, ithalatçı/ihracatçı firma başka bir aracı seçmediği sürece izin için yetkilendirme işlemine geçmektedir.

- Sevk Öncesi İnceleme:

Tunus'un kendi denetim altyapısının idari ve teknik olarak yeterli olması nedeniyle sevk öncesi inceleme sistemine başvurulmamakla beraber, istisnai durumlarda, ithal edilecek ürünün menşe ülkesine INNORPI tarafından gidilerek yerinde numune alımı ve test işlemlerine nezaret edilebildiği hususunda bilgi edinilmiştir. (Örneğin, her zaman olmamakla beraber, teknik düzenlemesi olan az sayıdaki ürünler arasında yer alan "armatür çeliği" ithalatından önce Türkiye'ye gidilerek yerinde inceleme yapılabildiği belirtilmiştir.)

- İthalat Denetimleri:

İthalatta ve ihracatta "teknik denetim" yapılması ve bu denetimlere ilişkin kurumların ürün grubu bazında yetkilendirilmesi 7 Mart 1994 tarihli ve 94-41 sayılı Kanun çerçevesinde hüküm altına alınmıştır. Teknik denetim kavramı yasada; ulusal/uluslararası standarda veya teknik düzenlemeye veya ihracatçı ile ithalatçı arasında (ulusal ve uluslararası standartlara aykırı olmayan ve tüketicinin lehine olan) mutabık kalınan teknik kriterlere uygunluk kontrolü olarak belirtilmektedir. Teknik denetimlerin usul ve esasları, yetkili kurumların ve ürünlerin belirlenmesine ilişkin düzenleme yetkisi ticaretten sorumlu Bakanlığa verilmiştir.

Bu kanuna dayanılarak yürürlüğe konulan 29 Ağustos 1994 tarihli ve 94 -1744 sayılı Karar çerçevesinde, ithalat ve ihracat denetimlerinin “sistemik” kontrolü düzenlenmiştir. Bu kapsamda normal şartlarda fiili ithalattan önce ilgili birimce gümrük aşamasında dosya ve/veya numune üzerinde inceleme yapılması, gümrük idaresince de uygunluk değerlendirme belgelerinin kontrol edilmesi hükme bağlanmıştır. Gümrükte yapılamayan kontrollerin ithalatçının deposunda da yapılabileceği belirtilmiştir. Ürüne ilişkin kontrollerin yetkili laboratuvarlarca yapılması öngörülmektedir. Bu kapsamda halen devlete ait laboratuvarlarda analiz yapılmaktadır. Yetkililerden alınan bilgiler çerçevesinde, devlet laboratuvarlarının yeterli olduğu belirtilmekle birlikte, gereken durumlarda özel laboratuvarlardan da destek alınabileceği anlaşılmaktadır. Teknik Merkez adı verilen devlete ait sekiz adet laboratuvar bulunmaktadır. Listeye (<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=16&mrub=203>) internet sitesinden erişilebilmektedir.

Denetimlerin “ekonomi denetmenleri”, Tarım ve Halk Sağlığı Bakanlıklarınca yetkilendirilecek denetmenler (mühendis, doktor, veteriner, eczacı, vs.) ve güvenlik görevlileri tarafından yapılabileceği belirtilmektedir.

İthalatta denetimle yetkili Bakanlıklar ve ürünler şöyledir:

- Teknoloji, İletişim ve Sayısal Ekonomi Bakanlığı: telsiz/telekomünikasyon ürünleri, entegre devreler, monitörler, projektörler.
- Halk Sağlığı Bakanlığı: para farmasötik ürünler, amyant, kültürler, kan grubu ölçen reaktifler, diyet ürünleri, emzikler, biberonlar, pestisitler, ev tipi dezenfektanlar, elektro teşhis cihazları (EKG, Ultrason, MR, Sintigrafi, hemodiyaliz..) ve çeşitli tıbbi cihazlar
- Din İşleri Bakanlığı: Kur’an kitapları
- Kültür İşleri Bakanlığı: Kitaplar
- Tarım, Su Kaynakları ve Balıkçılık Bakanlığı: evcil ve yabancı hayvanlar, hayvansal ürünler, bitkiler, tohumlar, yumrular, filizler, tarımsal dezenfektanlar, yemler.
- Sanayi ve KOBİ’ler Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı (yürürlükteki mevzuatta eski adıyla Ulusal Ekonomi Bakanlığı olarak zikredilmektedir): diğer tüm ürünler.
- Ticaretten sorumlu Bakanlık yetkisinde; gıda ürünleri, kozmetikler, vücut hijyen ürünleri, ayakkabılar, okul malzemeleri (tükenmez kalemler, silgiler, oyun hamurları...), ev işlerinde kullanılan paslanmaz çelikten eşya, porselenden sofa ve mutfak eşyası, piller, lamba ve ampuller, elektrikli ev aletleri, oyuncaklar yer almaktadır. Sanayi’den sorumlu Bakanlık yetkisinde: klor, demir ve çelikten tüp ve borular, su ısıtıcıları, kompresörler, vinçler, şaryolar, asansörler, gaz vanaları gibi çeşitli sanayi ürünleri bulunmaktadır.

İthalatta denetime tabi ürünler; 15 Eylül 2005 yılına ait bir tebliğ ile A, B, C olarak 3 listeye ayrılmıştır.

A listesi: Sistemik kontrollere tabi ürünleri kapsamakta olup yukarıda özetlenen ürün gruplarında Ticaretten sorumlu Bakanlık, Tarımdan sorumlu Bakanlık, Halk Sağlığı Bakanlığı, Sanayiden sorumlu Bakanlık ve İletişim Teknolojisinden sorumlu Bakanlık yetkilendirmektedir.

B listesi: Sertifikasyona ilişkin olarak teknik kontrolden geçecek ürünleri sıralamaktadır.

C listesi: Teknik şartnamesine göre teknik kontrolden geçecek ürünleri kapsamaktadır. Teknik şartnamesi yayınlanmış ürünlerin izinli ithalatçılar tarafından ithal edilmesi mümkün

olmaktadır. Bu ürünlere ve izinli ithalatçılara ilişkin bilgilere Merkez Bankası (https://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/documents/i_an.pdf) internet sitesinden ulaşılabilir.

Teknik şartnamesi yayınlanmamış ürünler ülkenin ihtiyacına göre Sanayi ve Ticaret Bakanlıklarınca izin verilmesi halinde ithal edilebilmektedirler. A, B, C listelerinin zaman zaman güncellendiği belirtilmektedir. Aynı Kararda hammadde ve yarı mamullerin ithalat denetimlerinden muaf olduğu da belirtilmektedir.

İhracatta denetimle yetkili Bakanlıklar ve ürünler şöyledir:

- Sanayi ve KOBİ’ler Bakanlığı: Taze veya işlenmiş meyve ve sebzeler
- Tarım, Su Kaynakları ve Balıkçılık Bakanlığı: Taze veya işlenmiş balıkçılık ürünleri, bitki ve çiçekler, biyolojik usulle üretilmiş işlenmiş veya işlenmemiş tarım ürünleri.
- Turizm ve El Sanatları Bakanlığı: El emeği ürünler

Hem ithalat hem de ihracat aşamasında yapılacak denetimlerde gümrük idaresince gerekli belgelerin kontrol edilmesi ve ürünün risk durumuna göre veya izne tabi olup olmadığına göre gümrükte alınacak numuneler üzerinde yapılacak test sonuçlarının aranması hüküm altına alınmıştır. Ürün gümrüğe ulaştığında ilgili Bakanlığa bilgi iletilmekte ve Bakanlığın kararına göre ürün numune alınmak üzere bekletilmekte veya belge kontrolü yapıp işlemleri sonuçlandırılmaktadır. Gümrük idaresi ile Sanayi ve KOBİ’ler Bakanlığı arasında “guichet unique” (tek pencere) olarak tabir edilen elektronik bir sistem bulunmaktadır. Diğer Bakanlıklarla henüz böyle bir sistem kurulmamıştır.

İhracatta Zorunlu Belgeler:

Tunus piyasasına giren mallara yönelik ürün güvenliği uygulamaları önemli ölçüde AB uyumlu standartlar üzerinden yapılmaktadır. Teknik düzenleme uygulamalarının önümüzdeki dönemlerde yürürlüğe konulacağı belirtilmektedir. Dolayısıyla, halen uygulamada standartlara uygun belgelendirmeye bakılmaktadır. Diğer taraftan, Tunus’tan ihraç edilen ürünlerin de denetlenebileceğine ilişkin genel düzenlemeler bulunmakla birlikte, yetkililerden alınan bilgilerden sistematik bir uygulama olmadığı anlaşılmaktadır. Ürün üzerindeki teknik denetimler INNORPI veya Sanayi ve KOBİ’ler Bakanlığı’na bağlı Teknik Merkezlerde yapılmaktadır.

(<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=16&mrub=203>)

Helal Belgelendirmesi:

- Helal Belgelendirmesi zorunlu değildir.
- INNORPI Helal Belgelendirmesi yapan tek kuruluştur.
- Helal Belgesi kabulüne ilişkin olarak Tunus SMIIC çalışmalarını takip etmektedir.
- Ulusal standart: INNORPI tarafından NT 124.66: 2006 (SMIIC 1:2011)

Ambalaj, Paketleme ve Etiketleme

Gıda ürünlerinde paketleme ve etiketleme 3 Eylül 2008 tarihli 73 sayılı Karar çerçevesinde öngörülmüştür. Ambalajlama için kullanılan normlar NT22.02 (2009)’dır.

Tunus'ta madde ve karışımların sınıflandırılması, etiketlenmesi ve paketlenmesi 1272/2008 CE sayılı CPL yönetmeliğine göre düzenlenmektedir.

Teknik Engeller

Piyasaya arz edilen tüm ürünlerin güvenli ve kaliteli olmasını sağlamak ülkelerin en temel öncelikleri arasındadır. Bu amaçla, ürünlerin uyması gereken teknik kriterler (standartlar ve teknik düzenlemeler) ile ürünlerin bu kriterlere uygun üretildiğini belgeleyen uygunluk değerlendirmesi işlemlerine günümüzde daha fazla başvurulmaktadır. Standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi prosedürleri, sınai, ekonomik ve ticari gelişmeye katkıda bulunan, insan can ve mal güvenliğini korumayı amaçlayan, modern ekonominin ve standardizasyon sisteminin temel taşlarıdır.

Bununla birlikte, standartlar, teknik düzenlemeler ve uygunluk değerlendirmesi işlemleri çoğu zaman insan sağlığı ve güvenliği gibi meşru amaçların ötesinde ticarete teknik engeller olarak adlandırılan ve uluslararası ticaretin serbest akışını olumsuz etkileyen engellere yol açmaktadır. Uluslararası kabul görmüş standartlardan farklı teknik kriterler belirlenmesi ve gerektiğinden katı test ve belgelendirme işlemlerinin zorunlu kılınması bu alandaki en önemli sorunlardır. Şeffaf bir şekilde kabul edilmeyen ve uygulanmayan bu düzenlemeler ihracatçı firmalar açısından ek külfet ve maliyetlere de yol açmakta ve rekabet edebilirliklerini güçleştirmektedir. İhracatta karşılaştığımız ticarete teknik engellerin önlenmesi, sürdürülebilir ihracat artışının sağlanması açısından da önemlidir.

Bu kapsamda, T.C. Ticaret Bakanlığı Ürün Güvenliği ve Denetimi Genel Müdürlüğü internet sayfasında konu ile ilgili ayrıntılı bilgi mevcuttur (<https://teknikengel.ticaret.gov.tr/>). Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesi, ihracatçılarımızın ticarete teknik engeller alanında yararlanacağı ve etkin olarak kullanacağı temel bir platform olarak yapılandırılmıştır. Bu çerçevede; ihracata konu ülkenin ticarete teknik engeller uygulamaları hakkında bilgi sahibi olunabilmekte, ihtiyaç duyulan ülke mevzuat ve uygulamaları hakkında ilave bilgiler Bakanlığımızdan talep edilebilmekte ve ihracatta karşılaşılan ticarete teknik engeller interaktif olarak Bakanlığımıza bildirilebilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik suretiyle ilgilenilen ülke ve ürün gruplarına ilişkin taslak düzenlemeler e-posta ile günlük olarak gönderilmektedir. Ayrıca, firmalarımız ihracatlarını olumsuz etkileyebilecek diğer ülke düzenlemelerini taslak aşamasında öğrenip yorum yapabilmektedir. Ticarete Teknik Engeller İnternet Sitesine üyelik ücretsizdir.

Tunus 1995 yılından bu yana Dünya Ticaret Örgütü üyesi olup ticarete teknik engeller konusunda TBT Anlaşması'nın hükümlerini uygulamakla yükümlüdür.

Sağlık ve Bitki Sağlığı Önlemleri: Tunus 1995 yılından bu yana Dünya Ticaret Örgütü üyesi olup sağlık ve bitki sağlığı alanında SPS anlaşması hükümlerini uygulamakla yükümlüdür. Bu anlaşmanın prensibi, ulusal önlemlerin mümkün olduğunca uluslararası kuruluşlar tarafından hazırlanan standartlar temelinde belirlenmesi varsa eğer standartların Dünya Ticaret Örgütü'nün kuralları ile büyük ölçüde uyumlu olduğu ilkesine göre hareket edilmesidir. Tunus standartlarının önemli ölçüde AB standartlarına uyumlu olduğu belirtilmekte ve dolayısıyla dış ticarete önemli sorun yaşamadığı ifade edilmektedir. (<https://epinq.wto.org/en/EnquiryPoint>)

2. PAZARIN ÖZELLİKLERİ

Fikri, Sınai Mülkiyet Hakları (başvuru belgeleri ve yetkili merci vb.)

Tunus, 1975 yılından bu yana Dünya Fikri Mülkiyet Örgütü (WIPO) üyesidir. Ayrıca, Sınai Mülkiyetin Korunmasına Dair Paris Sözleşmesi (kurucu üye) ile Edebi ve Sanatsal Eserlerin Korunmasına Dair Bern Sözleşmesini (kurucu üye) imzalamıştır.

Tunus'ta marka ve patent tescilinden sorumlu kuruluş aynı zamanda standardizasyon ve belgelendirmeden de sorumlu olan ve Ticaret Sicilini tutan, Sanayi ve KOBİ'ler Bakanlığı çatısı altındaki Ulusal Standardizasyon ve Fikri Mülkiyet Enstitüsü INNORPI'dir. Detaylı bilgilere WIPO Tunus internet sitesinden ulaşılabilir.

(<https://www.wipo.int/en/web/country-profiles/>)

(http://www.innorpi.tn/Fra/les-traites-ratifies-par-la-tunisie_11_115)

Dağıtım Kanalları

Tunus pazarında modern dağıtım kanalları arasında hipermarketler ve marketlerin yanı sıra semt pazarları, bakkallar ve seyyar satıcılar da yer almaktadır. Bu alandaki önde gelen hipermarket ve süpermarket zincirleri ise Carrefour, Géant, Monoprix, Magasin Général ve Aziza'dır.

Tunus Süpermarketler Odası'nın verilerine göre, Tunus'taki süpermarket sayısı 2010 yılında 200 iken, bu sayı 2019 itibarıyla 450'ye yükselmiştir. Ülkede süpermarketlerin pazar payı yaklaşık %20 oranında büyümeye devam ederken, yıllık %10'luk bir büyüme hızı gözlemlenmektedir.

Ancak, özellikle başkent dışındaki kırsal bölgelerde geleneksel perakendecilerin (bakkallar) pazar payı halen önemli bir seviyede olup, piyasanın toplam büyüklüğünün %80'ini kontrol etmektedir. Bu durumun, alım gücündeki düşüklük, bakkalların uzun süre açık kalması ve veresiye satış imkânı sunmaları gibi nedenlerden kaynaklandığı düşünülmektedir. Öte yandan, bu küçük işletmeler genellikle düşük kaliteli ürünler sunmakta ve çoğu zaman fiyatlar %20 ile %50 oranında daha yüksek seviyelerde seyretmektedir.

Tunus İstatistik Enstitüsü'nün (INS, 2020) verilerine göre ticaret sektörüne ilişkin temel göstergeler şu şekilde özetlenebilir;

Toplam ticari işletme sayısı: 328.105

Toptan satış tüccarları: 57.390

Perakende satış tüccarları: 240.026

Oto ve motosiklet yedek parça satıcıları: 30.689

Ticari işletmelerin toplam ekonomik işletmeler içindeki oranı: %41

Ticari işletme sayısındaki yıllık artış oranı: %2

Ticaret sektöründeki istihdam:474.650 kişi (Bu sayı, toplam ekonomik faaliyetlerdeki iş gücünün %25,27'sine karşılık gelmektedir. Bunun içinde 146.545 ücretli çalışan ve 328.105 işletme sahibi yer almaktadır.)

Büyük ve orta ölçekli ticaret alanlarının perakende ticarete katkısı: Yaklaşık %20

Büyük ve orta ölçekli ticaret alanlarının sayısı (Mart 2022):

4 farklı zincire ait toplam 696 küçük ve orta ölçekli ticaret alanı,

4 büyük alışveriş merkezi faaliyet göstermektedir.

Kaynak: https://commerce.gov.tn/commerce-interieur-en-chiffre_11_1549

E-ticaret:

Tunus'ta çevrimiçi alışveriş gelişmekte ve yaygınlaşmaktadır. Covid-19 pandemisi sürecinde yurt içi e-ticaret satışları artış göstermiştir. Mağazaya gitmeden önce potansiyel satın alma hakkında internet üzerinde araştırma yapan kişi sayısında sürekli artış kaydedilmektedir. Tunus tüketicilerin büyük bir kısmı kredi kartı veya banka kartı ile çevrimiçi satın alma yerine nakit ve teslimatta ödeme yapmayı tercih etmektedir. Bununla birlikte, Tunus kredi kartlarının yabancı web siteler üzerinden satın alımlarda kullanılmaması ve Tunus dinarının konvertibl olmamasından dolayı yurt dışından e-alışveriş yaygınlık kazanmamıştır.

2024 yılı itibarıyla sektör, önemli yapısal değişikliklere sahne olmuştur. Bu değişikliklerin en dikkat çekenini, Tunus'un en büyük pazaryeri konumunda olan Jumia'nın ülkedeki faaliyetlerine tamamen son vermesi olmuştur. Bu gelişmenin ardından, Jumia'nın sahip olduğu trafik hacmi sektördeki diğer rakip platformlar arasında yeniden paylaşılmıştır.

Tunus Ulusal Tüketim Enstitüsü tarafından gerçekleştirilen bir ankete göre, ticaretin modernleşmesinin Tunuslu tüketiciler ve harcamaları üzerindeki etkileri incelenmiştir. Araştırma, başkent Tunus ve çevresinde yaşayanların %60'ının alışverişlerini hipermarket veya süpermarketlerden yapmayı tercih ettiğini ortaya koymaktadır. Bununla birlikte, artan hayat pahalılığı ve kayıt dışı ekonominin etkisiyle, iç kesimlerden başkente alışveriş için gelenlerin sayısında sürekli bir artış olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, ülkenin iç bölgelerinde yaşayanların bütçelerine uygun fiyatlarla alışveriş yapabilmeleri için daha fazla süpermarket açılmasına ihtiyaç duyulduğu da gözlemlenmiştir.

Aralık 2025 itibarıyla Tunus e-ticaret sektöründe öne çıkan ilk 5 site aşağıdaki gibidir:

- Mytek.tn (Ziyaretçi sayısı: 1.903.000) Sektör: Bilişim, Elektronik
- Tunisianet.com.tn (Ziyaretçi sayısı 1.403.000) Sektör: Bilişim, Elektronik
- Takiacademy.com (Ziyaretçi sayısı 1.015.000) Sektör: Eğitim- E-learning
- Spacenet.tn (Ziyaretçi sayısı: 992.000) Sektör: Bilişim, Elektronik
- Drest.tn (Ziyaretçi sayısı: 704.000) Sektör: Online alışveriş (Giyim, ayakkabı, makyaj)

Kaynak: <https://www.e2b-consulting.com/top-20-des-sites-e-commerces-tunisie-decembre-2025>

Tüketici Tercihleri

Tunus Ulusal Tüketim Enstitüsü (INC) tarafından Tunuslu tüketicilerin yerli ve yabancı ürünlere karşı davranışını anlamaya yönelik gerçekleştirilen bir anket çalışmasına göre, Tunus veya yabancı menşeli iki ürün arasında tercih yapmak zorunda kalması halinde Tunuslu tüketicilerin yaklaşık %29,5'inin Tunus menşeli ürünlere öncelik verdiği belirtilmektedir. Bu tercihin sebepleri arasında %50,6 ürün kalitesi ve güvenilirliği için, %16,1'i ulusal şirketlerin varlığını

korumaya teşvik etmek için, %14,2'si ise vatan sevgisi ve %10,3 ü ise fiyatı için tercih etmektedir.

Diğer taraftan, yabancı ürünleri tercih edenlerin ise %31,8'i yabancı ürünlerin daha kaliteli olmasından dolayı tercih ederken yerli ürünler için bu oran %27,9'dur. Ayrıca bu çalışmada, Tunuslu tüketicilerin %45,9'unun yabancı ürün için daha fazla ödemeyi kabul etmediği ancak yerli ürün olması halinde %30,7'si yerli üretim ama daha pahalı ürün satın almaya hazır olduğu belirtilmektedir.

<https://www.btrade.ma/fr/observer-les-pays/tunisie/approcher-consommateur>

Satış Teknikleri ve Satışı Etkileyen Faktörler

Tunus Ulusal Tüketim Enstitüsü tarafından yayınlanan bir çalışmada ürün türlerine göre satışı etkileyen faktörler arasında fiyat, kalite, bol seçenek ve indirim kampanyalarının etkili olduğu belirtilmektedir. Bu çerçevede, gıda ürünlerinin tercih edilmesinde en önemli kriter kalite olduğu ifade edilmektedir. Giyim ve ayakkabı tercihlerinde ise tüketicilerin seçimlerinde %45,4 ü için fiyatı, %33,'si için kalite, %11,7si için moda ve %8,2'si için markanın etkili olduğunu göstermektedir. Elektrikli ev aletleri için en önemli faktörler arasında %41,2 si için ürün fiyatı, %36,3 marka ve kalite ve %17,8 i için ödeme kolaylığı olduğu belirtilmektedir. İndirim dönemleri, reklam, medya ve son dönemde çevrimiçi satış özellikle sosyal ağlar (Facebook) üzerinden satın alma yaygınlaşmaktadır.

Kamu İhaleleri

Kamu İhale Yüksek Kurulu (HAICOP Haute Instance de la Commande Publique), Kamu İhale Yüksek Kurulu'nun kurulmasına ve Hükümet Başkanlığına bağlı kamu ihale denetim ve inceleme birimi üyelerinin özel statüsünün belirlenmesine ilişkin 22 Kasım 2013 tarihli ve 2013-5096 sayılı kararname ile kurulmuştur. Kurum, kendi yapıları kapsamındaki çalışmaların düzgün bir şekilde organize edilmesini ve yürütülmesini sağlamakla görevlidir ve ayrıca kamu alımları denetim ve inceleme birimini denetlemekle görevlidir. Kamu Alımları Yüksek Kurulu, Kamu İhaleleri Yüksek Denetim ve Teftiş Komisyonu ile Kamu İhaleleri İzleme ve Soruşturma Komitesinden oluşmaktadır.

İhale türlerine ilişkin bilgiler aşağıda yer almaktadır.

- Açık İhale (Appel d'Offres ouvert): İhale, tüm adayların tekliflerini sunmaya kabul edildiğinde açılmış sayılır. Kamu ihalelerinin düzenlenmesine ilişkin 13 Mart 2014 tarihli ve 2014-1039 sayılı Kararnamenin 53. maddesinde belirlenen koşullara uygun olarak bir ihale ilanı yayınlanır. (<https://www.marchespublics.gov.tn/fr/ao-ouvert>)

- Ön Elemeli İhale (Appel d'Offres restreint): İhale, öncesinde bir ön eleme yapılmışsa sınırlı ihale olarak gerçekleştirilir. Bu süreç iki aşamada gerçekleşir. İlk aşama, katılım koşullarını, metodolojiyi ve adayların ön eleme kriterlerini belirleyen şartname temelinde bir ilgi beyanı çağrısının yayınlanmasından oluşur. İkinci aşama ise, ön elemeyi geçen adayların tekliflerini sunmaları için davet edilmesinden oluşur.

Ön seçim raporu, kamu alıcısı tarafından ön görüş alınması amacıyla yetkili ihale denetim komisyonuna iletilir. (<https://www.marchespublics.gov.tn/fr/ao-restreint>)

- İki aşamalı ihale (Appel d'Offres en deux étapes): Kamu alıcısı, teknik açıdan özel nitelik taşıyan veya kamu alıcısının keşfetmek ve kullanmak istediği yeni bir teknoloji gerektiren ve teknik şartnameleri önceden belirlenemeyen iş, mal ve ekipman alımları için iki aşamalı bir ihale düzenleyebilir.

Bu prosedür, yalnızca İhale Denetim ve Kontrol Yüksek Kurulu, İhale Denetim ve Kontrol İl Kurulu veya işletmenin İhale Denetim ve Kontrol İç Kurulu'nun yetki alanına giren ihaleler için kullanılabilir:

a) İlk aşama, kamu alıcısının, hazırladığı şartnameye dayalı olarak, potansiyel adayları fiyat bilgisi içermeyen tasarım ve çalışmalarını içeren teknik teklifler sunmaya davet ettiği bir ihale çağrısı yapmaktan ibarettir. Kamu alıcısı, ihtiyaçlarını kesin olarak belirler ve katılımcılar tarafından önerilen teknik çözümler ışığında gerekli standartları ve teknik özellikleri kararlaştırır ve buna göre ikinci aşamada kullanılacak şartnameyi hazırlar.

b) İlk aşamaya katılan adaylar, ikinci aşamada bu amaçla hazırlanan nihai şartname temelinde teknik ve mali tekliflerini sunmaya davet edilir. Kamu alıcısı, teklifleri değerlendirir ve teknik ve mali açıdan en uygun teklifi seçer. Kamu alıcısı, bu kararnamenin 55, 59, 60, 61 ve 62. maddelerinin hükümlerine uymak zorundadır. <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/ao-en-deux-etapes>

- Yarışma usulüyle yapılan ihale (Appel d'offres avec concours): Teknik, estetik veya mali nedenlerle özel araştırmaların yapılması gerekiyorsa veya katılımcıların özel bir uzmanlığa sahip olması gerekiyorsa kamu alıcısı tarafından hazırlanan bir program temelinde yarışmalı bir ihale düzenlenebilir. Yarışma içeren ihale, etkileşimli veya kültürel nitelikteki programlarla ilgili siparişler veya multimedya eğitimi alanında içerik endüstrisinin teşvik edilmesi kapsamında düzenlenebilir. Yarışma programı, siparişin karşılaması gereken ihtiyaçların içeriğini, tekliflerin değerlendirilme yöntemini ve kriterlerini belirtir ve yarışma konusu projenin yürütülmesi için öngörülen maksimum maliyeti belirler. <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/ao-avec-concours>

- Basitleştirilmiş İhale Duyurusu (Appel d'Offre à procédures simplifiées):

Sipariş türü	Tutar (Tüm Vergiler Dahil)
İnşaat işleri	200.000 dinardan 500.000 dinara kadar
Bilgi teknolojisi ve iletişim teknolojileri sektöründe araştırma ve mal veya hizmet temini	100.000 dinardan 200.000 dinara kadar
Diğer sektörlerde mal veya hizmet temini	100.000 dinardan 300.000 dinara kadar
Diğer sektörlerdeki etütler	50.000 dinardan 100.000 dinara kadar

Kamu alıcısı, siparişin niteliği, hacmi ve özellikleri ile bu siparişe cevap verebilecek ekonomik operatörlerin mevcudiyetine göre basitleştirilmiş usulün koşullarını belirleyebilir. Basitleştirilmiş usul ile yapılan ihalelerde, ihaleye ilişkin belgeler, bu kararnamenin 41. maddesinin hükümlerine uygun olarak ihale şartlarını ve usullerini belirler. İhaleye ilişkin belgeler, ihale ilanı, ihale usulleri ve teklif seçimi ile ilgili temel özelliklerle sınırlı olabilir.

(<https://www.marchespublics.gov.tn/fr/appels-doffres-avec-procedure-simplifiee>)

- Müzakere usulü (Marchés négociés): <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/marches-negociés01>

İhale duyuruları: <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/appels-doffres>

İhale sonuçları: <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/resultats>

Kaynak: <https://www.marchespublics.gov.tn/fr/projets-annuels>

Tunus e-ihale sistemi «Tunisian e-procurement system-TUNEPS»: Tunus'ta e-ihale sistemi «Tunisian e-procurement system-TUNEPS» kullanıma girmiştir. Sistemden yerli yabancı tüm firmaların e-imza ile faydalanması ve tüm proje ve ihaleler hakkında bilgi sahibi olması mümkün hale gelmiştir. Sistemin kullanılması ile ilgili bilgiler aşağıdadır.

Tedarikçi kaydı için tüm aşamalar aşağıda yer almaktadır:

– Elektronik sertifika alınması; Tedarikçi kaydı talebinde bulunmak için, öncelikle sertifika yetkilisi (Agence Nationale de Certification Electronique ANCE (Tuntrust)-(<https://www.tuntrust.tn/fr/nos-produits/id-trust-certificat-dauthentification-et-de-signature>) tarafından onaylanmış elektronik sertifikanın alınması ve kurulması gerekmektedir. Yabancı şirketlerin (assissance@tuntrust.tn) veya (tuntrust@tuntrust.tn) eposta göndermesi gerekmektedir.

– Tedarikçi olarak kayıt yapılması; Bir kamu alıcısı tarafından başlatılan ihale çağrısına katılmak için, ANCE'den alınmış bir elektronik sertifikaya sahip olmak, tedarikçi kayıt formunu doldurmak (<https://www.tuneps.tn/index.do>) elektronik kamu alımları sistemine bağlanarak destekleyici belgelerle birlikte doğrudan veya posta yoluyla yönetim birimine sunmak gerekmektedir.

İlgili sitede (<https://www.tuneps.tn/index.do>) İngilizce "SUPPLIER REGISTRATION FORM" sekmesini takip ederek tüm aşamaların tamamlanması gerekmektedir. İlgili formu doldururken SUPPLIER CATEGORY sekmesinde FOREIGN ENTREPRISE kutucuğunun işaretlenmesi halinde İşletme Kayıt No ve tarihi (BUSINESS REGISTRATION NUMBER-DATE) ile Vergi numarası (TAX ID) sekmeleri zorunlu olmaktan çıkmaktadır (* işareti etkisiz olmaktadır). (Tunus Kamu Alımları İdaresi (Observatoire national des marchés publics-ONMP) ilgili form doldurularak yapılan kayıt işleminden itibaren 2-3 gün içinde iş yoğunluğuna göre eposta ile cevap verildiği ve bilgilerin sisteme girildiği bilgisi alınmıştır.)

– Uygunluk kontrolü; Talep formunun içeriğinin ve destekleyici belgelerin kayıt koşullarına uygun olarak doğrulanmasının ardından tedarikçi kaydının tedarikçi onay yöneticisi tarafından onaylanması gerekmektedir.

– Tedarikçinin kayıt başvuru formunun elektronik kamu alımları sisteminde düzenlenmesi ve destekleyici belgelerin kayıt için yönetim birimine sunulması gerekmektedir.

– Tedarikçi kaydı yalnızca bir kez mümkündür. Hâlihazırda kayıtlı olan tedarikçi, kamu ihalelerinin verilmesi için elektronik sistem düzeyinde bilgilerinin değiştirilmesini talep edebilmesi mümkündür.

– Kayıt onayı;

– Başvurunun içeriği ve destekleyici belgelerin doğruluğu tespit edildiğinde kayıt onay işlemi gerçekleştirilecektir.

- Destekleyici belgelerin yokluğunda, süreç askıya alınacaktır.
- Talebin içeriği ile destekleyici belgeler arasında tutarsızlık olması durumunda talep reddedilecektir.
- Ret işleme alırsa, tedarikçi talep formunu yeniden yazıp yeni bir talepte bulunabilir.
- Kayıt işleminin durumu hakkında bilgi alınması; Elektronik kamu ihale sistemine bağlanarak talebin ilerleme durumunu (bekleme/onay/askıya alma/ret) kontrol etmek mümkündür.
- Elektronik sertifikanın kaydı; Kayıt olduktan sonra, lütfen sisteme giriş yapın ve çevrimiçi ihaleye katılmak için kullanıcı bilgilerini ve elektronik sertifikayı kaydedin.
- Sisteme giriş; Kamu alıcıları tarafından başlatılan ihale çağrılarında katılmak için elektronik kamu alımları sisteminde oturum açılması gerekmektedir.

Ayrıca, Tunus'ta ihaleler Fransızca olarak ülke çapında yayınlanan "La Presse ve/veya Le Temps" gazetelerinde, ayrıca ilgili Bakanlıkların web sayfalarında duyurulmaktadır. Tunus'ta açılan ihalelerin aşağıda yer alan linkler üzerinden takip edilmesi mümkün bulunmaktadır.

Tunisie Appels d'Offres: <http://www.appeloffres.com/comm/entree.asp>

3. ÖNEMLİ SEKTÖRLER

Tarım ve Hayvancılık

TUNUS	GSYİH Milyar dolar	Büyüme Oranı	Tarım Katma Değer (% GSYİH)	Sanayi Katma Değer (% GSYİH)	Üretim Katma Değer (% GSYİH)	Hizmet Katma Değer (% GSYİH)
2023	48,5	%0,04	%9,4	%23,5	% 15,1	% 62,1
2022	44,5	%2,6	%10,8	% 24,8	% 15,6	% 61,5
2021	46,8	%4,7	%10,1	% 23,4	% 14,4	% 59,8
2020	42,4	-%9,1	%10,3	% 21,5	% 13,6	% 60,1
2019	41,9	%1,5	%9,7	% 23,24	% 14,3	% 59,9
2011	48,1	% 4,2	%7,5	%30,5	% 15, 9	%56,8

Kaynak: Dünya Bankası (World Bank)

Ekonomik faaliyetlerin sektörlere göre dağılımı	Tarım	Sanayi	Hizmet
Sektörlere göre istihdam (toplam işgücünün içinde payı % olarak)	12,8	33,3	53,8
Katma değer (GSYİH'nin %'si olarak)	9,7	22,6	62,6
Katma değer (yıllık büyüme, %)	9,0	-2,2	2,0

Kaynak: Dünya Bankası

Tarım, Tunus ekonomisinin kilit sektörlerinden biri olup GSYİH'nin %9,5'ini oluşturmakta ve işgücünün %13'ünü istihdam etmektedir (Dünya Bankası, mevcut en son veriler). Ülke, toplam yüzölçümünün %62'sini oluşturan 9,7 milyon hektarlık tarım arazisine sahiptir (FAO). Son yıllarda üretim yöntemlerinin iyileştirilmesi, sektörün gelişmesine ve modernleşmesine (zeytin, meyve ve palmye ağaçları yetiştiriciliği) olanak sağlarken, ülkenin gıda konusunda kendi kendine yeterlilik düzeyine ulaşmasını da mümkün kılmıştır. Afrika'nın en verimli ülkelerinden biri olan Tunus'ta organik tarım da hızla gelişmektedir. Zeytinyağı, tarımsal ihracatın en büyük payını oluşturmaktadır. Bunu hurma, zeytin ve taze meyveler izlemektedir. Yıllar süren kuraklığa rağmen, Tunus'un tarımsal ihracatı 2024'te artmıştır.

Su kıtlığı, düşük düzeyde mekanizasyon ve artan uluslararası rekabetle karşı karşıya kalan Tunus tarımı, kritik bir dönemde bulunmaktadır. Gıda güvenliğini sağlamak ve tarım sektörünün rekabet gücünü artırmak için yenilikçi çözümler şart hale gelmiştir. Resmî verilere göre tarım, Tunus GSYİH'sinin yaklaşık %10'unu oluştururken iş gücünün yaklaşık %20'sini istihdam etmektedir. Ancak tarımsal işletmelerin büyük bir bölümü hâlâ geleneksel yöntemlerle çalışmakta ve bu durum hem verimliliği hem de kârlılığı sınırlamaktadır. İklim değişikliği, su kaynaklarının azalması ve dalgalanan piyasa koşulları karşısında; dronlar, akıllı seralar ve hassas sulama sistemleri gibi teknolojilerle Tunus tarımını dönüştürülmesi değerlendirilmektedir. Bu modernleşmenin, ülkeyi sürdürülebilir tarımda örnek bir modele dönüştürebileceği düşünülmektedir. Tarım arazilerinin önemli bir kısmı buğday ve arpa üretimi için kullanılmaktadır. Üretimin talebi karşılayamadığı yıllarda aradaki fark ithalat ile karşılanmaktadır. Ülkede hayvancılık ve sulu tarım yapılıyor olsa da üretim çoğu zaman tüketimi karşılayamamaktadır.

Zeytinyağı, hurma ve işlenmiş balık Tunus'un önemli tarımsal ihrac kalemleri arasında yer almaktadır. Zeytinyağı ihracatından önemli ihracat gelirleri elde edilmektedir. Son yıllarda üretim yöntemlerinin iyileştirilmesi sektörün gelişmesine ve modernleşmesini sağlamakla beraber, iç talebin karşılanmasına katkı sağlamıştır.

Ulusal Tarım Gözlem Merkezi'nin ülkenin gıda ticaret dengesi hakkındaki son yıllık raporuna göre Tunus'ta, tarım ve gıda ürünleri ihracatından elde edilen gelirler 2025 yılında 7,75 milyar dinara (2,66 milyar dolar) ulaşmıştır; bu rakam, bir önceki yıla göre %8,5'lik bir düşüğe işaret etmektedir. Gelirlerdeki yıllık düşüş, esas olarak zeytin sektörünün düşük performansından kaynaklanmaktadır. Nitekim zeytinyağı ihracatının değeri, ihrac hacminin %60 artarak 318.000 tona ulaşmasına rağmen, %16,3 gerileyerek 2025 yılında 4 milyar dinara (1,39 milyar dolar) düşmüştür. ONAGRI'ye göre, bu, uluslararası pazarda satış fiyatları düşen ilk 5 gıda ihracat ürünü arasında yer alan tek gıda maddesidir. Raporda, "Zeytinyağı ihracat fiyatları bir önceki yılın aynı dönemine göre %47,7 düşerken, balıkçılık ürünleri %8,2, hurma %1,4, domates %4,1 ve turunçgiller %19,3 arttı" denilmektedir.

Yıllara ve rekolteye göre değişmekle birlikte, Tunus'ta üretilen zeytinyağının yaklaşık %75'i ihrac edilmektedir. Tunus, AB ülkelerinden sonra, dünyanın en büyük zeytinyağı üreticisi konumdadır. Tarım ürünlerinin ihracatında (balıkçılık ürünleri dâhil) AB ülkelerinin payı %44, Mağrip ülkelerinin (Fas, Tunus, Cezayir, Libya, Moritanya) payı ise %24'tür.

Kaynak: Tunus zeytinyağı ihracatının seyri (Kasım 2025-Ocak 2026): http://www.onagri.nat.tn/uploads/filieres/huile-olive/X_HO_2025-2026-01-2026.pdf

Zeytinyağı Göstergeleri Tablosu: https://dashboards.agridata.tn/fr/detail_dashboard/tableau-de-bord-des-indicateurs-de-lhuile-dolive/

Tunus Ulusal Yağ Ofisi (ONH) Bülteni : <http://www.bulletin.onh.com.tn/exportations-totale-qualite.php>
ONAGRI ve <https://www.agencecofin.com/actualites-agro/2503-136943-tunisie-l-huile-d-olive-plombe-les-recettes-d-exportation-alimentaire-en-2025>

Tunus Gıda Sektörü Ticareti Dengesi (2024 yılı sonu itibarıyla) Tablosu

			Yıllık Değişim	
	2023	2024	%	% Puan
İhracat (Milyon dinar)	7.316,6	8.474,0	15,8	-
Zeytinyağı hariç ihracat (Milyon dinar)	3.503,7	3.615,0	3,2	-
İthalat (Milyon dinar)	7.528,0	7.069,8	-6,1	-
Denge (Milyon dinar)	-211,4	1.404,2	-	-
Karşılama oranı (%)	119,9	97,2	-	22,7
Tarımsal ihracatın ülkenin toplam ihracatı içindeki payı (%)	11,8	13,7	-	1,9
Tarımsal ithalatın ülkenin toplam ithalatı içindeki payı (%)	9,5	8,7	-	0,8

Kaynak: ONAGRI <http://www.onagri.nat.tn/balances?type=annuel>

Sanayi

Sanayi, Tunus pazarında yaklaşık %22,7'lık bir paya sahip olup, sağladığı istihdam %32,8'dir. En önemli sanayi ürünü fosfattan üretilen gübredir. Tunus, yıllık 10 milyon tonluk üretimiyle dünyanın en büyük fosfat üreticileri arasında yer almaktadır. Fosfat madenciliği ve sanayisi dışında deri ve tekstil sanayileri de önemli sektörler arasında yer almaktadır.

Tunus Sanayi ve İnovasyonu Geliştirme Ajansı (APII) verilerine göre, Tunus'ta çalışan sayısı 10 veya üstü olan sanayi şirket sayısı toplam 4.604 olmak üzere, bu şirketler arasında 2.066'sı tamamen ihracata yönelik faaliyet göstermektedir. Şirketlerin sektörlere göre dağılımı aşağıda yer almaktadır.

Sektör	Tamamen İhracata Yönelik Şirketler	Diğer Şirketler	Toplam	Pay %
Gıda ve içecek sanayii	205	784	989	%21,5
Seramik ve cam yapı malzemeleri sanayii	20	290	310	%6,7
Makine ve metalurji sanayii	184	382	566	%12,3
Elektrik, elektronik ve ev aletleri sanayii	240	100	340	%7,4
Kimya sanayii	123	387	510	%11,1
Tekstil ve giyim sanayii	1.075	248	1.323	%28,7
Ahşap, mantar ve mobilya sanayii	15	122	137	%3,0
Deri ve ayakkabı sanayii	132	40	172	%3,7
Muhtelif endüstriler	72	185	257	%5,6
TOPLAM	2.066	2.538	4.604	%100

Kaynak : APII <https://www.tunisieindustrie.nat.tn>

Tunus'ta sanayi sektörü ülke ekonomisinin %30,4'ünü temsil etmektedir. Ülkedeki en önemli sanayi faaliyetleri arasında tekstil ve deri, petrol üretimi ve fosfat yer almaktadır. İmalat sanayinin sektörlere göre dağılımı ve payları sırasıyla %26,6 tekstil -giyim ve deri sektörü, %22,7 mekanik-elektrik sektörü, %18,1 kimya sektörü, %16,6 gıda sektörü ve %9,2 inşaat malzemeleri sektörü olarak gerçekleşmektedir.

Tekstil ve hazır giyim sanayi sanayinin en önemli sektörleri arasında yer almakta olup ülke sanayisinin gelişiminde önemli katkılarda bulunmuştur. İhracatının %26,4'ü bu sektörde gerçekleştirilmekte ve toplam tekstil ihracatının %92'si giyim ürünlerinden oluşmaktadır. Dünyanın önde gelen giyim tedarikçileri arasında yer alan Tunus'un ihraç edilen başlıca ürünleri arasında iş kıyafetleri, mayo, iç giyim ve kot pantolon yer almaktadır. Tekstil giyim sektörü Tunus sanayisinin temeli sayılmakta ve ülke ekonomisinde sosyoekonomik dengesini korumasına güçlü katkılarından dolayı özel ve stratejik bir öneme sahiptir. Bu sektörde faaliyet gösteren firmaların çoğu ihracata yönelik faaliyet göstermektedir. Tunus'un en büyük alıcılar arasında Avrupa Birliği ülkeleri (Fransa, İtalya, Almanya Belçika ve İspanya) yer almaktadır. Diğer taraftan, tekstil sanayiden sonra en fazla istihdam sağlayan sektör elektrik ve elektrikli olmayan makineler sanayidir. Otomotiv yedek parça sanayi yüksek potansiyele sahiptir. Öte

yandan, kimya sanayinde, özellikle ilaç sektörü ve kauçuk sektörlerinde kaydedilen gelişmeler kapsamında büyüme kaydedilmiştir. Ayrıca, bu sektördeki önemli faaliyet kolları arasında gübre, boya, deterjan, kozmetik sanayileri yer almaktadır.

Şubat 2026 itibarıyla, Tunus'ta tekstil ve giyim sektöründe iştigal eden, 10 veya daha fazla çalışanı olan 1.323 şirket bulunmaktadır ve bunların 1.075'i tamamen ihracatçıdır. Söz konusu şirketler toplamda 145.800 kişiyi istihdam etmektedir. Yabancı sermayeli şirket sayısı 530, bunların 362'si %100 yabancı sermayelidir.

Kaynak: Agence de Promotion de l'Industrie et de l'Innovation – Şubat 2026:
<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/zoom.asp?action=list&idsect=02>

Tunus Tekstil ve Giyim Federasyonuna göre, tekstil ve giyim sektörünün ulusal ekonominin temel stratejik alanlarından biri olup sektör 2025 yılında 9,5 milyar dinar ihracat geliri elde etmiş ve halihazırda yaklaşık 1.500 sanayi şirketine ev sahipliği yapmakta ve yaklaşık 155.000 kişiye istihdam sağlamaktadır. Yasal çerçevenin güncellenmesi, iş ortamının daha çekici hale getirilmesi ve sektörün sürdürülebilir bir dönüşüm sürecine destek verilmesi gibi yapısal reformların uygulanması durumunda, sektörün güçlü bir büyüme potansiyeline sahip olduğu ifade edilmektedir.

Tunus Sanayi ve İnovasyonu Geliştirme Ajansı (APII) verilerine göre, Tunus'ta beyan edilen sanayi yatırımları 2025 yılında 2,48 milyar dinarı aşmıştır. 2025 yılında bildirilen 3909 proje, 2024 yılına kıyasla hem değer hem de hacim açısından bir artışa işaret etmektedir. Bu artış eğilimi, girişimcilerin iş ortamına olan güvenini kademeli olarak geri kazandığını ve devletin teşvik tedbirlerinin, ekonomik ortamın nispi istikrarıyla birleşerek etkisini göstermeye başladığını göstermektedir. Gıda ve İçecek Endüstrisi (IAA) ile Makine ve Elektrik Endüstrisi (IME), yatırımların yarısından fazlasını oluşturmaktadır. İhracat potansiyeli yüksek ve katma değeri büyük olan sektörlerle bu yoğunlaşma, işletmelerin net bir stratejisini ortaya koymaktadır: dış pazarları güvence altına almak ve uluslararası değer zincirlerine daha fazla entegre olmaktır. (<https://www.webdo.tn/fr/actualite/national/tunisie-le-secteur-industriel-confirme-son-dynamisme-en-2025/391526/>)

- 2025 Ekonomik Gösterge Bülteni :

(<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/download/conjoncture/conjoncture.pdf>)

- Sanayi İşletmeleri Rehberi - Tunus'ta faaliyet gösteren ve 10 veya daha fazla kişiyi istihdam eden sanayi işletmeleri. (<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/dbi.asp>)

- Tunus 2025 Ulusal Şirket Raporu (Rapport National sur l'Entreprise en Tunisie 2025) :

(<https://iace.tn/rapport-national-sur-lentreprise-en-tunisie-2025-premiere-edition/>)

Hizmetler

Hizmet sektörü ülke ekonomisinde önemli bir rol oynamakta ve milli hasılda en büyük paya sahip bulunmakta olup (yaklaşık %63,6) sektörün sağladığı istihdam %52,2'dir.

Dünya Ticaret Örgütü'ne (DTÖ) göre Tunus'ta hizmetler, GSYH'nin %60'ından fazlasını ve toplam istihdamın %50'sinden fazlasını oluşturmaktadır. Hizmet sağlayıcıları için pazara erişimi

iyileştirmeyi ve elverişli bir rekabet ortamı yaratmayı amaçlayan sektörün serbestleştirilmesi henüz tamamlanmamıştır. Tarife ve tarife dışı engelleri azaltarak ticaret ve yatırımı kolaylaştırmak üzere tasarlanan ikili ve bölgesel anlaşmalar tarihsel olarak sanayiye odaklanmıştır. Avrupa Birliği ile 1990'ların ortasında imzalanan Ortaklık Anlaşması sadece imalat sanayine yönelik bir serbest ticaret alanı oluşturmuştur. 1997 yılından bu yana Hizmet Ticareti Genel Anlaşması (GATS) kapsamında hizmetleri serbestleştirecek hiçbir reform DTÖ'ye bildirilmemiştir. Hizmetlerin ticareti düzenleyen ortak kuralların oluşturulmasından çıkarılması imalat ürünlerinin serbestleştirilmesinin potansiyel faydalarını da sınırlayabilmektedir. Serbestleşmenin önündeki bu fren Tunus ekonomisinin yapısal dönüşümünü yavaşlatmakta ve daha çeşitlendirilmiş ve sofistike sektörlerle doğru kaymasını engellemektedir. Oysa Tunus'ta hizmetler bir ticaret, büyüme ve istihdam yaratma kaynağı haline gelebilecek pozisyonda bulunmaktadır. Ülke bu pazarı daha da açarak yeni teknolojileri ve en iyi uygulamaları sunabilecek uluslararası şirketleri çekebilecek potansiyele sahip bulunmakta olup böylece telekomünikasyon ulaşım ve dijital hizmetler gibi stratejik sektörlerin modernizasyonunu teşvik edebilecektir.

Kaynak: (<https://savoirseco.tn/wp-content/uploads/2024/12/PB5.3-developper-les-services-ASECTU.pdf>)

Tunus Merkez Bankası (BCT), 26 Mart 2026 tarihinde yayınlanan bir genelgeyle (No. 2026-4), temel ihtiyaç olarak değerlendirilmeyen geniş bir tüketim ürünleri yelpazesi için finansman koşullarında önemli bir sıkılaştırma uygulayacağını duyurmuştur. Bundan böyle, ithalatçılar bu mal kategorilerindeki alımlarının tamamını kendi kaynaklarıyla finanse etmek zorunda kalacaktır. Bankalar ve yetkili aracılardan, Genelgenin ekinde listelenen ürünlerin ithalatı için finansal destek (kredi, avans veya teminat) sağlamaları yasaklanmıştır.

Genelge ve ürün listesi: https://drive.google.com/file/d/1Jt_Ey7jGKcvgG1I3KtPnbrqALWH_Vb6p/view

Kaynak: <https://www.ilboursa.com/marches/la-bct-serre-la-vis-sur-l-importation-des-produits-non-prioritaires-60693>

Tunus turizm sektörü, 2025 yılında 11 milyondan fazla ziyaretçi ağırlayarak 8 milyar dinar gelir eşliğini geçerek tarihi bir rekora imza atmıştır. Tunus Merkez Bankası'nın (BCT) verilerine göre, 2025 yılı turizm gelirleri 8.096,9 milyon dinara ulaştı; bu rakam 2024'te 7.599,7 MD idi, yani yıllık artış oranı %6,5 olmuştur. 22 Aralık 2025 tarihine kadar Tunus, 11 milyondan fazla turisti ağırlayarak 2019'daki 9,4 milyonluk önceki rekoru aşmıştır. Bu performans, sektörün ziyaretçi sayısı ve gelir açısından önemli kayıplar yaşayarak ciddi bir gerileme kaydettiği Covid-19 krizi (2020-2022) döneminin ardından tam bir toparlanmaya işaret etmektedir. 2020'den bu yana gelirlerin seyri Covid-19 salgını nedeniyle yaşanan ani düşüşün ardından, Tunus'un turizm gelirleri 2020'den bu yana neredeyse kesintisiz bir artış eğilimi kaydetmiştir. 2020'de yaklaşık 2 milyar dinardan (2019'a göre %64 düşüş) 2021'de 3 milyara yükselen gelirler, 2022'de 4,2 milyara çıkarak turistlerin yoğun dönüşünü işaret etmiştir. 2023 yılında bu ivme, sürdürülebilir bir toparlanma ile teyit edilmiş ve 2024 yılında yaklaşık 7,6 milyar dinara ulaşan tarihi bir rekorun önünü açmıştır. Bu eğilim nihayet 2025 yılında zirveye ulaşmış, gelirler 8 milyar dinarı aşarak sağlık krizinin etkilerini ortadan kaldırmış ve sektörü yeni bir büyüme rotasına sokmuştur.

Kaynak: Tunus Merkez Bankası (BCT) ve <https://www.webdo.tn/fr/actualite/national/tourisme-en-tunisie-recettes-record-de-plus-de-8-milliards-de-dinars-en-2025/390844/>
<https://www.tourisme.gov.tn/?p=8157&lang=fr>

➤ Hizmet İşletmeleri Rehberi : <https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/dbs.asp>

Madencilik

Tunus'un madencilik sektöründe petrol, doğalgaz ve fosfat üretimi hâkim durumdadır. Hidrokarbon bazlı enerji kaynakları kısıtlı olmakla birlikte, ülkenin petrol ve doğalgaz rezervleri yine de ülkenin büyümesine ve gelişmesine önemli katkılar sağlamıştır. Ancak, son yıllarda bu kaynaklarda yeterli üretim artışı olmaması, yeni kaynak bulunamaması ve izlenen enerji politikaları nedeniyle ortaya çıkan ağır enerji faturaları, Tunus'u yenilenebilir enerji gibi farklı enerji kaynakları yaratmaya zorlamaktadır. Tunus'ta bulunan başlıca madenler arasında fosfat, demir, alçıtaşı, tuz, kurşun, çinko, baritin, silisli kumlar, kalsiyum karbonat bulunduğu belirtilmektedir.

Tunus 2010 yılına kadar fosfat üreticisi olarak dünyada 5. sırada, fosfat türevleri üreticisi olarak ise 2. sırada yer almaktaydı. Ancak o tarihten bu yana, maden havzasındaki sosyal huzursuzluk nedeniyle fosfat ve fosfat türevlerinden elde edilen gelirler keskin bir şekilde düşmüş, bu da üretimi ve nakliye etkilmiş ve sektördeki şirketlerin bilançoları üzerinde olumsuz bir etki yaratmıştır.

Fosfat türevlerinin (fosforik asit ve gübre) üretimi de işleme tesislerine fosfat tedarikinde yaşanan sıkıntı nedeniyle keskin bir düşüş göstermiştir. Fosfat üretimi ve nakliyesindeki eksiklik, 2011-2020 döneminde fosfat türevleri ihracatında kayda değer bir düşüşe de katkıda bulunmuş, bu da sektörün bazı stratejik müşterilerini ve uluslararası pazardaki konumunu kaybetmesine neden olmuştur.

Tunus, 2030 yılı sonuna kadar fosfat üretimini yılda 14 milyon tona çıkarmayı ve Groupe Chimique Tunisien (GCT) tesislerinin faaliyetlerini 2028 yılına kadar üretim kapasitesinin %80'ine çıkarmayı hedeflemektedir. Tunus ayrıca Skhira'da yıllık tahmini 250.000 ton üretim kapasitesine sahip endüstriyel bir monokalsiyum fosfat ve dikalsiyum fosfat üretim birimi kurmayı ve "Mdhila 2" projesinin diğer bileşenlerinin finansmanında Tunus Kimya Grubu 'nu desteklemeyi planlamaktadır. Program ayrıca Skhira'da yıllık tahmini üretim kapasitesi 60.000 ton olan saflaştırılmış fosforik asit üretimine yönelik bir endüstriyel ünitenin kurulmasının yanı sıra Mdhila'da yıllık tahmini üretim kapasitesi 180.000 ton olan bir kadmiyum fosforik asit saflaştırma ünitesinin kurulmasını da içermektedir.

Kaynak: (<https://www.tuniscope.com/article/402433/business/economie/production -170317>)

Tunus'ta fosfat sektörünün gelişimi, stratejik ortaklık bağlamında yeni projelerin uygulanmasına dayanmaktadır. Bu amaçla Groupe Chimique Tunisien (GCT) , SACF JV (Sino - Arab Chemical Fertilizers) ile CNCCC (grubun Çinli ortağı) ve Tunus'ta TIFERT (Tunisian Indian Fertilizers) ile ortaklaşa projeleri başarıyla uygulamaktadır.

Kaynak: (<https://www.gct.com.tn/>)

Ulusal İstatistik Enstitüsü verilerine göre, Tunus'un fosfat ve türevlerinin ihracatı 2025 yılında %15 artış göstererek 2024'te kaydedilen %26,3'lük düşüşün ardından belirgin bir toparlanma göstermiştir. Bu toparlanma, ticaret açığını azaltmak ve döviz gelirlerini artırmak için kilit bir kaldıraç olarak görülen madencilik sektörünün stratejik yeniden konumlandırılması bağlamında meydana gelmiştir. Yetkililer artık 2030 yılına kadar iddialı üretim hedefleri ortaya koymaktadır.

Uzun süre ulusal ekonominin temel direği olan madencilik sektörü, 2010 yılında GSYİH'nın yaklaşık %4'ünü ve Tunus ihracatının %9'unu oluşturuyordu. Fosfat üretimi o dönemde 8 milyon tonluk rekor bir seviyeye ulaşmış, ancak son on yılda düşüşe geçerek 3,5 milyon ton civarında sabitlenmişti. Bu yavaşlamaya karşı hükümet, üretim sistemini yeniden canlandırmayı amaçlayan bir dizi reform başlatmıştır. Hedef açıktır: maden çıkarma, nakliye ve işleme altyapılarını modernize ederek üretimi 2030 yılına kadar yaklaşık 14 milyon tona çıkarmak. 2025 yılı, üretimin kademeli olarak toparlanmasını sağlayan somut önlemlerin hayata geçirilmesiyle öne çıkmıştır. 2025-2030 dönemi için belirlenen hedeflere göre, 5,3 milyon ton üretim ve 4,1 milyon ton işlenmiş ürün hedeflenmektedir.

Tunus'un 2026-2030 Kalkınma Planı, 2026'dan itibaren üretim kapasitesinin kademeli olarak artırılmasını ve 2030 yılına kadar 5,5 milyon tona, ardından da 13,6 milyon tona ulaşmasını öngörmektedir. Dünya fiyatlarındaki artış bağlamında, kurutulmuş fosfat ihracatına geri dönülmesi de öncelikler arasında yer almaktadır. İhracatın 2026 yılında yaklaşık 300.000 tona ulaşması ve 2030 yılına kadar 1 milyon ton hedefi gerçekleştirilmesi planlanmaktadır. Buna paralel olarak, uluslararası talebi ve ulusal tarım sektörünün ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla fosforik asit, trifosfat, kaliteli monofosfat, diamonyum fosfat (DAP) ve monamonyum fosfat gibi yüksek katma değerli ürünlerin geliştirilmesine de önem verilmektedir.

Kaynak: INS ve <https://www.webdo.tn/fr/actualite/national/phosphate-les-exportations-repartent-a-la-hausse-et-relacent-les-ambitions-minieres/393316/>

Enerji

Tunus'ta birincil enerji kaynakları, 2025 yılının Ekim ayı sonunda 2,9 Mtep seviyesinde gerçekleşerek bir önceki yılın aynı dönemine göre %9'luk bir düşüş kaydetmiştir. Bu düşüş, esas olarak ham petrol ve doğal gazın yurt içi üretimindeki azalmadan kaynaklanmaktadır. Birincil enerji kaynakları, birincil enerji kaynaklarının toplamının %70'ini oluşturan ulusal petrol ve gaz üretimi tarafından şekillendirilmektedir. Yenilenebilir enerjinin payı (STEG ve özel sektör üretimi ile kendi kendine üretim) hâlâ düşük seviyede ve birincil kaynakların yalnızca %3'ünü karşılamaktadır.

Elektrik üretimi:

2025 Ekim sonu itibarıyla ulusal elektrik üretimi, 2024 Ekim sonundaki 16.782 GWh'ye kıyasla %4 artışla 17.499 GWh'ye (yenilenebilir kaynaklardan kendi kendine üretim dahil) ulaşmıştır. Yerel pazara yönelik üretim %2 artış kaydetti. Böylece, başta Cezayir'den olmak üzere elektrik alımları, Ekim 2025 sonu itibarıyla yerel pazarın ihtiyacının %11'ini karşılamıştır. STEG, 2025 Ekim sonu itibarıyla ulusal üretimin %94'ünü karşılayarak elektrik üretiminde hala en büyük paya sahiptir. Yenilenebilir kaynaklardan elde edilen elektrik üretimi ise %6 olarak gerçekleşmiştir.

Kaynak: Tunus Sanayi, Maden ve Enerji Bakanlığı - Strateji ve İzleme Genel Müdürlüğü- Ulusal Enerji ve Maden Gözlem Merkezi – Enerji Durumu (Ekim 2025): https://www.energiemines.gov.tn/fileadmin/docs-u1/Conjoncture_%C3%A9nerg%C3%A9tique_octobre_2025.pdf

4. PAZARDA DİKKAT EDİLMESİ GEREKEN HUSUSLAR VE DİĞER BİLGİLER

İş Kültürü

Tunus, Avrupa ile Arap dünyası arasında köprü oluşturan bir ülke olmakla övünç duymaktadır. Ülkenin resmi dili Arapçadır. Fransızca yaygın bir şekilde kullanılmakta ve iş hayatına hakim dil olarak kendini göstermektedir. Pek çok Tunuslu aynı zamanda Almanca, İtalyanca ve İngilizce de konuşmaktadır. Tunus Hükümeti son zamanlarda İngilizce öğretiminin yaygınlaştırılması konusuna önem vermektedir.

Para Kullanımı (kredi kartı, çek dahil)

Tunus'un ulusal para birimi Tunus dinarıdır. 2025 yılında Tunus'ta finansal sistem, dijitalleşme yönünde önemli bir dönüşüm yaşamaktadır. Mobil ödeme kullanımı hızla artarken çek kullanımında ciddi bir düşüş görülmüştür. Tunus Merkez Bankası'nın (BCT) verilerine göre, mobil ödeme 2025 yılında işlem sayısında %81 ve işlem değerinde %59 oranında artış göstermiştir.

E-ticaret sektöründe de dikkate değer bir gelişim kaydedilmiştir. Alışverişlerin toplam değeri %31 artarak 1,375 milyar dinara ulaşırken aktif e-ticaret platformlarının sayısında %10 azalma yaşanmıştır. Bu durum, işlemlerin büyük markalar etrafında yoğunlaştığını ve tüketicilerin e-ticarete olan güveninin arttığını göstermektedir.

Para transferi ve ticari işlemlerde de dijital çözümler ön plana çıkmaktadır. Elektronik takas sistemi üzerinden gerçekleştirilen çek işlemleri, sayı olarak %67,5, değer bazında ise %58,8 azalışla 53,4 milyar dinarda sabitlenmiştir. Çeklerin yerini giderek senetler almaya başlamış olup senetlerin sayısı %161 artışla 4,6 milyona, işlem değeri ise %59,7 yükselişle 54,226 milyar dinara ulaşmıştır. Dijital ortama geçen havale işlemleri ise %42,3 artışla toplam 79,5 milyar dinarlık hacme ulaşmıştır.

Nakit kullanımı azalmaya devam ederken, bireyler ve şirketler daha hızlı ve güvenli ödeme yöntemlerini benimsemiştir. Bu dönüşümle birlikte, dolaşımdaki banka kartlarının sayısı %6,8 artarak 5,85 milyona ulaşmıştır. Elektronik ödeme terminalleri (TPE) üzerinden yapılan ödemeler ise %20,3 büyüme ile toplamda yaklaşık 6 milyar dinara yaklaşmıştır.

Son olarak, büyük bankalar arası transferleri gerçekleştiren gerçek zamanlı brüt ödeme sistemi Elyssa-RTGS'nin işlem hacmi 2025 yılında 6.153,6 milyar dinara ulaştı ve bir önceki yıla göre %36 oranında büyüme kaydetmiştir. Bu veriler, Tunus'un finansal sisteminde dijitalleşmenin belirleyici bir rol oynadığını ve sektör için önemli bir dönüm noktası niteliğinde olduğunu ortaya koymaktadır.

Kaynak: <https://africanmanager.com/en-2025-les-tunisiens-ont-massivement-adopte-le-paiement-mobile-le-cheque-seffondre/> ve *Tunus Merkez Bankası Bülteni: Tunus'ta Ödemelerin Rakamlarla Görünümü* https://www.webdesign.tn/wp-content/uploads/2025/02/Bulletin_des_paiements_011_fr.pdf

Nakit ödeme: Nakit ödemede 5.000 dinar sınırlaması:

2014 tarihli Ek Bütçe Kanunu'nun 16. maddesi, kaynağı kanıtlanamayan nakit paralara katı kısıtlamalar getirmiştir. Bu hükümlere göre: Kaynağı kanıtlanamayan 10.000 dinara eşit ya da daha fazla olan her türlü nakit paraya el konulması gerekmektedir. El koyma işlemi, adli polis memurları (Adli polis memurları, gümrük memurları, maliye Bakanlığı yetkilileri yetkilendirilmişti) tarafından hazırlanan bir rapora dayanılarak gerçekleştirilmiştir. 1 Ocak 2016 tarihinden itibaren söz konusu meblağlar için eşik değer 5,000 Tunus dinarına düşürülmüştür.

Ancak, 14 Ekim 2024 tarihli Kanun Hükmünde Kararname ile bu alana yeni bir düzenleme getirilmiştir. Bahse konu Kanun Hükmünde Kararname bu tedbirleri yürürlükten kaldırmaktadır. Sonuç olarak, 2014 Ek Finans Kanunu'nun 16. maddesi yürürlükten kaldırılmıştır; bu da artık nakit bulundurma konusunda yasal bir sınır olmadığı ve fonların kaynağının gerekçelendirilmesi gerekliliğinin artık geçerli olmadığı anlamına gelmektedir. Bu yürürlükten kaldırma, nakit işlemlere ilişkin düzenlemelerde önemli bir değişikliğe işaret etmekte ve daha önce gerekçelendirilmemiş nakit tutarlarına getirilen kısıtlamaları ortadan kaldırmaktadır.

Çek kullanımı:

2 Şubat 2025 tarihinde, 2 Ağustos 2024 tarihli ve 2024 -41 sayılı Kanun ile getirilen yeni çek reformu Tunus'ta yürürlüğe girmiştir. Bu kanunun ana hükümleri şunlardır:

- Çek tutarının 30,000 TND ile sınırlandırılması,
- Çeklerin geçerlilik tarihinin sınırlandırılması,
- Tüm çeklerin (lehtar tarafından talep edilmediği sürece) varsayılan şekilde karşılıksız olması ve bu nedenle banka gişelerinde nakde çevrilememesi,
- Merkez Bankası tarafından, bir çekin herhangi bir lehtarının “gerçek zamanlı” olarak ve hatta çekin kabulünden önce keşidecinin banka hesabında yeterli fon bulunup bulunmadığını kontrol etmesine ve bankasından kendi lehine bloke koymasına olanak tanıyacak bir elektronik platformun uygulanması (<https://tunicheque.tn/login>),
- Tutarı 5,000 TND'nin altında olan çeklerin karşılıksız çıkmasının, artık yasal takibata yol açmayacak olması ve bankaların, keşideci gerekli parayı sağlamadan 8 iş günü içinde bu çekleri kabul etmekle yükümlü olacak olması,
- Herhangi bir cari hesap sahibinin artık otomatik olarak çek defteri düzenleme hakkına sahip olmayacak olması ve bankanın söz konusu tarafın taahhütlerini yerine getirme kabiliyetini inceleyerek ve buna karar verecek olması,
- Hapis cezalarının çek başına iki yıl ile sınırlandırılması ve cezaların biriktirilebilmesi, savcının artık karşılıksız çek keşidecileri hakkında otomatik olarak dava açamayacak olması ve sadece bu çeklerin lehtarlarının 7 gün içinde ödenmemesi halinde keşideci hakkında dava açılmasına karar verebilecek olması.

Bu yasayla birlikte bankalar yeni çek defteri basımını durdurmuş olup, tüccarlar artık çek kabul etmemeye başlamıştır. Bu durum, tüccarların cirolarında düşüşe yol açmış olup müşteriler ihtiyaç duydukları ürünleri nasıl alacakları konusunda sorun yaşamıştır. Bankalar artık vatandaşlara yeni çek defterleri vermemekte, bu da çeklerin günlük hayatta yaygın olarak kullanılmayacağı anlamına gelmektedir. Kredi kartları kullanılabilir durumda olmakla birlikte; sınırlı olması ve bankada bakiye gerektirmesi nedeniyle çeklerin sağladığı kolaylığı sunmamaktadır.

Yeni formülde getirilen karmaşıklık ve uygulamada belirlenen tavanlar Tunusluların bu işlem yöntemini terk etmesine neden olmuştur. Bu yasadan önce, Tunus'ta çek e-takas işlemi kapsamında; 2024 yılında günde yaklaşık 100.000 çek işlenmekteydi. Ancak, son istatistiklere göre; 25 Şubat 2025 tarihi itibarıyla, sadece 19.000 çek işleme konulmuş ve 1.400'den az çek yeni platform çerçevesinde geçerlilik kontrolünden geçmiştir. Bu rakam takas edilen toplam çek sayısının %10'undan daha azına tekabül etmektedir.

Pasaport ve Ülkeye Geçici Giriş Vizesi Uygulaması

Tunus ile ülkemiz arasında turistik vize muafiyeti bulunmakta olup bu muafiyet 3 ayı aşmamak üzere geçerlidir. Bir başka ifadeyle, Tunus'ta bulunma süresinin 3 aydan kısa olması halinde iş seyahati için vize alınması gerekmemektedir.

Yabancıların Tunus'ta ücretli bir işte çalışabilmesi için öncelikle Tunus Mesleki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı'ndan çalışma izni alması gerekmektedir. Bu iznin ardından, İçişleri Bakanlığı'ndan oturma müsaadesi temin edilmelidir. Gerekli belgeler ve tüm prosedürlere ilişkin detaylı bilgilere şu bağlantıdan ulaşabilirsiniz: (<https://www.emploi.gov.tn/fr/131/emploi-des-etrangers-en-tunisie>)

Öte yandan, aralıksız Tunus'ta 3 aydan daha fazla kalmak isteyenler veya bir yılda aralıklı olarak 6 aydan daha fazla kalacak kişilerin ikamet vizesi almaları gerekmektedir. İki tür ikamet vizesi bulunmaktadır. Geçici ikamet vizeleri, geçici amaçla ülkeye gelen kişilere olağan durumlarda 1 yıllık süre için verilmektedir. Başvuru sahibinin öncelikle ülkede kalma süresi boyunca kendisine yetecek parasının olması gerekmektedir. Yabancı yatırımcının vize başvurusundan önce yatırım iznini almış olması gerekmektedir. Kalıcı ikamet vizeleri ise aralıksız bir şekilde en az 5 yıldır Tunus'ta yaşayanlar, bir Tunus vatandaşı ile evli olanlar ve Tunuslu çocukları olanlara verilmektedir.

Son dönemde Tunus'a gelen tüm yolcuların gidiş-dönüş biletlerini, otel rezervasyonlarını, yanlarında getirdikleri nakit paralarını, sorulması durumunda ibraz etmeleri istenmektedir. Otel ve bilet rezervasyonların birer çıktısını mutlaka yanınızda bulundurmanız gerekmektedir. Otel rezervasyonlarının doğruluğu polis tarafından kontrol edilmektedir. Yanınızda bulundurulması gereken ücret hesaplanırken günlük 50 dolar veya avro olarak hesaplanması gerekmektedir.

Özellikle yürürlükteki döviz mevzuatı ve buna bağlı cezai yaptırımlar ağırdır. Getirilen dövizin sadece bankalarda veya diğer yetkili kurumlarda bozdurulması önem taşımaktadır. Tunus dinarının ülkeden çıkarılması yasak olup, ülkeye girişte deklare edilmeyen karşılığı 5.000 Tunus dinarından (yaklaşık 1.489,8 €- Tunus Merkez Bankası : <https://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/index.jsp>) fazla yabancı döviz, ülkeden çıkışta el konulmakta (dövizin kaynağına ilişkin yeterli kanıt sunulması halinde dahi dövizin iadesi mümkün olmamaktadır), cezai soruşturma başlatılmakta, ülkeye giriş yasaklanabilmekte ve hatta bazı durumlarda önemli miktarda para cezası uygulanabilmektedir. Bu itibarla, Tunus'a girişte gümrüklü alanı terk etmeden önce yanlarında bulunan döviz Tunus Gümrük yetkililerine deklare edilmesi, seyahat esnasında da deklarasyon belgesinin özenle muhafaza edilmesi önem arz etmektedir.

Resmi Tatiller (milli gün vb.) ve Mesai Saatleri

- 1 Ocak: Yılbaşı Tatili (Nouvel an)
- 20 Mart: Bağımsızlık Günü (Fête de l'Indépendance)
- 9 Nisan: Şehitler Günü (Commémoration des Martyrs)
- 1 Mayıs: İşçi Bayramı (Fête du Travail)
- 25 Temmuz: Cumhuriyet Bayramı (Fête de la République)
- 13 Ağustos: Kadınlar Günü (Fête de la Femme)
- 15 Ekim: Kurtuluş Bayramı (Fête de l'Évacuation)
- 17 Aralık: Devrim ve Gençlik Bayramı (Fête de la Révolution)

Dini Tatiller:

- Ramazan Bayramı 3 gün (Aïd el-Fitr)
- Kurban Bayramı 2 gün (Aïd el-Idha)
- Mevlit Kandili 1 gün (Mouled)
- Hicri Yılbaşı 1 gün (Nouvel an de l'hégire)

Resmi Kuruluşların Çalışma Saatleri: Pazartesi-perşembe günleri 08:00 -12:30 ila 13:30 -17:30, cuma günleri ise 08:00 -12:30 ila 14:30 -17:30 saatleri arasındadır. Ramazan ayında ve yaz döneminde (temmuz ve ağustos ayları) resmi kuruluşlar 08:00-14:00 saatleri arasında yemek arası vermeden çalışmaktadır. Finans sektöründe haftalık çalışma süresi pazartesi -cuma olmak üzere 5 gündür. Bazı kuruluşlar ek olarak cumartesi günü de 10:00 -13:00 saatleri arasında da çalışmaktadır.

Yerel Saat

Tunus, yerel saat olarak Türkiye'den 2 saat geridir. (GMT + 1)

5. ŞİRKET KURULUŞU VE İŞ YAPMA İLE İLGİLİ BİLGİLER

Şirket Türleri (temsilcilik ofisi, şube, ticari acente dahil)

- Limited Şirket (Société à Responsabilité Limitée - SARL) : Limited şirket (SARL), iki veya daha fazla kişi tarafından kurulan ve sadece katkı payları kadar zarara katlanan bir tüzel kişiliktir. Sermayesi en az 1.000 dinar (yaklaşık 321 dolar). Bir limited şirketteki ortak sayısı elliyi geçemez. Şirket, şirket adını hareket etme ehliyetine sahip bir veya daha fazla kişi (müdür) tarafından yönetilir. Limited Şirket yasal kuruluşu için örnek kuruluş sözleşme ve belgelere (<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?action=showdoc&docid=522>) internet sitesinden erişmek mümkündür.
- Tek üyeli Limited şirket (SUARL) Société Unipersonnelle A Responsabilité Limitée (SUARL): Tek üyeli Limited şirket (SUARL); tek kişiden oluşan bir limited şirkettir. Tek hissedar yalnızca gerçek bir kişi olabilir. Tek hissedar şirketi şahsen yönetir ve bir SARL yöneticisine verilen yetkilere sahiptir. Yetkilerini üçüncü bir tarafa devredemezler. Tek üyeli Limited şirket (SUARL) şirket kuruluşu için örnek kuruluş sözleşme ve belgelere (<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?action=showdoc&docid=522>) internet sitesinden erişmek mümkündür.
- Anonim Şirket (Société anonyme (SA): Anonim şirket, en az yedi hissedar tarafından kurulan tüzel kişiliğe sahip bir şirkettir. Halka arz yoksa asgari 5.000 Tunus dinarı (cari kurla yaklaşık 1.607 dolar), halka arz varsa asgari 50.000 Tunus dinarı (yaklaşık 16.068 dolar) sermaye şartı bulunmaktadır. Anonim Şirket kuruluşu için örnek kuruluş sözleşme ve belgelere (<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?action=showdoc&docid=522>) sayfasından erişmek mümkündür.

Kaynak: Tunus Merkez Bankası <https://www.bct.gov.tn/bct/siteprod/index.jsp>

2024 yılı ortalama kura göre 1 dolar =3,1118 dinar –
(<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/fr/doc.asp?mcat=16&mrub=186&msrub=269&dev=true>)

Şirket Kurma Prosedürü (Başvuru merci, başvuru yapmaya yetkili kişi, istenen evraklar, kuruluş sermayesi vb.)

Tunus'ta şirket kurulması için aşağıda iletişim bilgileri bulunan, Tunus Sanayi ve KOBİ'ler Bakanlığı'na bağlı Sanayi ve İnovasyon Geliştirme Ajansı (APII) nezdinde müracaatta bulunulması gerekmektedir.

APII merkezlerinde bulunan "Guichet Unique/Tek Gişe" üzerinden tüm başvurular ve işlemler aynı yerden yapılabilmektedir.

Ayrıca, talep edilmesi halinde tüm prosedürün takibi için APII de eleman tahsis edebilmektedir. APII'ye yapılan müracaatlar doğrudan olabildiği gibi internet üzerinden de yapılabilmekte olup (<https://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/home.asp>) ve firmanın proje önerisi hakkında doğrudan bu internet sitesine bilgi girilerek Tunus'ta ilan edilmesinin sağlanması mümkün bulunmaktadır.

Bu kapsamda, öncelikle sektörüne bağlı olarak ilgili kamu kurumundan “proje deklarasyon” belgesi alınır. İzin alınan kurumlar aşağıda listelenmiştir:

- Tarımsal Kalkınma Bölge Komisyonları (CRDA)
- Tarımsal Yatırımı Teşvik Ajansı (APIA)
- Sanayi ve İnovasyon Geliştirme Ajansı (APII)
- Turizm Ulusal Ofisi (ONTT)
- El Sanatları Ulusal Ofisi (ONAT)
- İhracatı Geliştirme Ajansı (CEPEX)

Tunus Sanayi ve İnovasyon Geliştirme Ajansı (Agence de Promotion de l’Industrie et de l’Innovation - APII) Centre des Facilitations des Avantages (Teşvikleri Kolaylaştırma Merkezi)

Adres: 63, rue de Syrie, 1002 Tunis, Belvédère – Tunisie

Telefon: (216) 71 890 339 - 71 792 144

E-posta adresi: apii@apii.tn

Web: www.tunisieindustrie.nat.tn

Şirket kuruluş aşamaları aşağıdaki şekilde özetlenmektedir:

1. Aşama (İnternet üzerinden): İşletme adı ve türünün Ulusal İşletme Sicil (Registre National des Entreprises - RNE) internet sayfasından (<https://www.registre-entreprises.tn/rne-public/#/>) rezerve edilmesi gerekmektedir.

2. Aşama (Doğrudan veya internet üzerinden): Tunus Sanayi ve KOBİ’ler Bakanlığı’na bağlı Sanayi ve İnovasyon Geliştirme Ajansı (APII) (<http://www.tunisieindustrie.nat.tn/en/doc.asp?mcat=16&mrub=122>) Beyanname verilmesi / kayıt olunması. **Söz konusu işlem ticari şirketler için geçerli değildir. Hizmet ve sanayi şirketler için isteğe bağlıdır.*

3. Aşama (İnternet üzerinden dosyanın incelenmesi ve randevu alınması): Şirketin kurulması için gerekli tüm belgelere (www.tunisieindustrie.nat.tn) internet sitesinden erişmek mümkündür.

Şirket kuruluşu sektöre, pay oranına ve şirket şekline göre değişmekle birlikte temel aşamalar aşağıda özetlenmiştir:

- Proje deklarasyon belgesinin alınması,
- Adliye nezdinde statü ve kayıt bildirimini yapılması,
- Proje deklarasyon belgesi ile şirket sözleşmesinin ilgili vergi dairesine sunulması
- Vergi numarası alınması,
- Şirket kuruluşunun Resmi Gazete’de yayınlanması,
- Gümrük numarasının alınması,
- Yabancı çalışanlar ve hissedarlar için çalışma ve oturma izinlerinin alınması,

Tunus'ta işyeri açma ve çalıştırma izinlerini almak için müracaatların Tunus'ta gerçekleştirilmesi gerekmekte olup, hizmet alınacak avukat ve/veya mali müşavirin yönlendirmeleriyle hareket edilmesi sağlıklı olmaktadır. Zira, prosedür ve gerekli belgeler kurulacak firmanın yapısına ve iştiğal alanına göre farklılıklar göstermektedir.

Tunus'ta şirket kuruluş masrafları (harçlar, hizmet ücretleri, kayıt/bildirim harçları (yaklaşık 250 dolar) dahil) 2.000 dolar ila 5.000 dolar civarında olup, kurulacak şirketin türüne ve hizmet alınacak şahıs/şirket/avukat ücretlerine göre farklılık göstermektedir. Tunus'ta bir gün içinde şirket kuruluşunun gerçekleştirilmesi mümkündür.

Şirket kuruluşunun şahsen yapılması halinde, esas olarak pasaport dışında belge gerekmemektedir. Şirket kuruluşu Türk veya Tunus vatandaşına verilecek vekâlet ile de yapılabilmektedir. Bu durumda Apostilli vekâlete ihtiyaç bulunmaktadır. Bu vekâletin Türkiye'de verilecek olması halinde; noterde düzenlenmesi sonrasında, yeminli Arapça veya Fransızca tercümesinin noter, Kaymakamlık veya Valilik ve daha sonra T.C. Dışişleri Bakanlığınca onaylanması, son olarak Tunus'un Ankara Büyükelçiliği veya İstanbul Konsoloslughunca onaylanması gerekmektedir. Vekâletin Tunus'ta verilmesi halinde herhangi bir onaylama işlemine gerek bulunmamaktadır.

Ayrıca, kurulacak şirketin Türk ortağının sermaye payının bankacılık sistemi aracılığıyla şirket adına açılacak banka hesabına transferi gerekmektedir. Sermaye payının nakit olarak yolcu beraberinde getirilmesi, Müşavirliğimizce tavsiye edilmemekle birlikte, hukuki olarak mümkündür. Bu durumda, Tunus gümrük girişinde deklare edilmesi ve gümrük idaresince verilecek deklarasyon belge si ile birlikte şirketin banka hesabına yatırılması gerekmektedir.

Şirket kuruluşunda şirketin türüne göre çok küçük sermayelerle kurulması mümkün bulunmakla birlikte, şirketin faaliyete geçmesi, gerekli yatırımları yapması ve ihtiyaç duyduğu işletme sermayesi miktarı kadar bir sermayeyle kurulması, bütün sermayenin şirketin banka hesabına yatırılması ve bütün ödemelerin şirketin banka hesabından yapılması en sağlıklı yöntemdir.

Öte yandan, 29 Ekim 2018 tarih 52 -2018 sayılı kanun ile Tunus Ulusal Şirket Sicil Merkezi (Centre National du Registre des Entreprises -CNRE: <https://www.registre-commerce.tn/>) kurulmuş olup, 5 Şubat 2019 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.

Tunus Ulusal Şirket Sicil Merkezi'nin işlevi; şirketlerin kuruluş aşamasından kapanış aşamasına kadar dosyalama, kayıt yaptıрма, sektör ayırma, faaliyetleri askıya alma veya faaliyetleri yenileme gibi tüm işlemleri tek merkezde yönetmektir. Ayrıca, bu uygulama çerçevesinde sicil işlemleri: ticaret sicili, profesyonel sicil, dernek sicili ve gerçek kişilerin sicili olmak üzere 4 alt gruba ayrılmaktadır. CNRE, işletmeler ile ilgili tüm mahkeme işlemlerine ilişkin başvuruları kabulünden 24 saat sonra sitesinde resmi bir elektronik bülten ile bilgilendirme yapmaktadır.

Böylece resmi gazete yerine ilgili merkezin resmi gazetesinde yayın yapılarak işlemler için gerekli süreler kısaltılmıştır. Bu şekilde, şirket kuruluşu sürecinin 11 günden 4 güne indirgenmesinin sağlanması amaçlanmıştır. Bu yeni uygulama kapsamında, tek vergi numarası kullanılarak şirket kuruluşundan kapanış aşamasına kadar şirketlerle ilgili tüm prosedürlerin tek merkezde toplanması ve böylece vergi kaçakçılığı, kara para aklama ve terörizmin finansmanının azaltılmasının hedeflendiği belirtilmiştir.

Tunus'ta şube veya temsilcilik veya gümrük hattı dışında antrepo açılması, ticari faaliyette bulunmama kaydıyla mümkün olup, bu durumda ofis kirası, personel ücretleri ve benzeri giderlerin yurt dışından transfer edilmesi gerekmektedir.

Şirket kuruluşu için gerekli bilgi ve belgeler hakkında bilgiler sürekli güncellenmekte olup, “Tek Pencere (Guichet Unique)” Bürosu ile bağlı bürolardan temin edile bilmekte veya APII'nin (www.tunisieindustrie.nat.tn) internet sitesinden temin edilebilmektedir.

Sigorta

Ulusal Emeklilik ve Sosyal Sigorta Fonu (<https://www.cnrps.nat.tn/>) kamu çalışanları için emeklilik sigortası sunmaktadır.

Ulusal Sosyal Sigorta Fonu (<https://www.cnss.tn/fr>) ise özel sektör çalışanları için emeklilik sigortası sunmaktadır. Yatırımcı bir işletme personel alımından sonraki bir ay içerisinde Ulusal Sosyal Sigorta Fonu'na bildirimde bulunmak zorundadır.

Ulusal Sağlık Sigorta Fonu (<https://www.cnam.nat.tn/index.jsp>) hem kamu hem de özel sektör çalışanları için sağlık sigortası sağlamaktadır.

Sosyal güvenlik sigortası işveren primleri aşağıda özetlenmiştir:

- Sanayi sektörü sosyal güvenlik işveren primi %16,5 (Tarım sektörü için %7,7)
- Özel devlet fonu primi %0,5
- Sosyal konut teşvik fonu primi %1
- Sanayi için mesleki eğitim fonu primi %1 (sanayi dışı sektörler için % 2)

2025 Bütçe Kanunu'nun gelir ve Sosyal Sigorta Primi (CNSS) katkılarına ilişkin stopaj vergisiyle ilgili yeni hükümleri kapsamında ekonomik nedenler yüzünden iş kaybı hususunda bir sigorta fonu oluşturulmuş ve bu çerçevede CNSS katkısı %1 oranında artırılmıştır. CNSS'nin %1 oranında artırılması: %0,5 çalışan payı ve %0,5 işveren payı (CNSS'ye beyan edilen maaşlara uygulanan, işveren ve çalışan arasında eşit olarak paylaştırılan % 0,5 oranın da katılım bedeli). Böylece, CNSS Çalışan katkısı %9,18'den %9,68'e, işveren katkısı %16,57'den %17,07'ye yükselmiştir.

Bankacılık Mevzuatı

Tunus bankacılık sistemine göre, yerli ve yabancı bankalar müşterilerinin Tunuslu veya yabancı olmasına göre farklı işlemler uygulamaktadır. Yabancı firmalar (özellikle off -shore firmalar) off shore bankalarla çalışabilirken Tunuslu firmalar sadece Tunuslu (in shore) bankalarla çalışmak zorundadır. Off shore bankalar uluslararası bankacılık sistemine tabidir ve her tür para transferi bu bankalar üzerinden mümkün bulunmaktadır. Ancak Tunuslu firmaların çalıştığı Tunus bankaları Merkez Bankasının izni olmaksızın döviz transfer edememektedir. Tunus vatandaşları yurt içinde döviz hesabı da açtıramamaktadır.

Vizeler (Çalışma, oturma izinleri, geçici çalışma vizesi, başvuru merci gibi bilgiler)

Tunus ile ÷lkemiz arasında turistik vize muafiyeti bulunmakta olup, bu muafiyet 3 ayı aşmamak koşuluyla geçerlidir. Bir başka ifadeyle, Tunus'ta bulunma süresinin 3 aydan kısa olması halinde iş seyahati için vize alınması gerekmemektedir. Öte yandan, aralıksız Tunus'ta 3 aydan daha fazla kalmak isteyenler veya bir yılda aralıklı olarak 6 aydan daha fazla kalacak kişilerin ikamet vizesi almaları gerekmektedir.

Çalışma izinleri:

Bir yabancınn ücretli bir işte çalıştırılabilmesi için bir kez uzatılabilen ve bir yılı geçmeyen bir süre için bir iş akdi yapılmalı Tunus Mesleki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı'ndan çalışma izni alınmalı bu izne istinaden İçişleri Bakanlığı'ndan oturma müsaadesi alınmalıdır. Yüzde yüz ihracatçı firmalar basit bir bildirimle yönetici pozisyonunda 4 yabancı uyruklu personel istihdam edebilirler. Diğer taraftan, 4 kişiden fazlası için Tunus Mesleki Eğitim ve İstihdam Bakanlığı'ndan izin alınması gerekmektedir. Tunus'ta iş yapan firmalara genellikle vasıfsız yabancı işçi çalışması müsaade edilmezken yapılan işin niteliğine göre bazen değişik uygulamalarda da olsa genel olarak her 4 yerli kalifiye işçiye (mühendis yönetici teknisyen vb.) karşılık sadece 1 yabancı kalifiye işçiye çalıştırılmasına izin verilmektedir.

Kaynak: T.C. Tunus Büyükelçiliği Ticaret Müşavirliği